

›Trafficking i vardagen ›Drogtester på barn ›John Bird ›Vårens alkoholfria
GRANSKNING **Alkoholindustrin in i klassrummen på svenska skolor**

accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO NR 4/07 PRIS 20 KR

INTERVJU MED IOGT-NTOs
VICE ORDFÖRANDE

STRIDER FÖR BARNEN

**Anna Carlstedt vet
hur det är att vara
barn till missbrukare**

SOBER RESOR

Vart vill du resa 2008?

Sober-resor har blivit en succé sedan starten för tolv år sedan och nu är det dags att planera resor för 2008.

Nedan presenterar vi ett antal nya och gamla resmål som vi tror kan vara attraktiva.

Du kan påverka reseplaneringen

och valet av resmål för år 2008, genom att sända in intresseanmälan nedan och ange vart du skulle vilja resa nästa år.

VINN RESEPRESENTKORT!

Sänd in intresseanmälan före den 30/6 så deltar du i utlottning av SOBER-resors resepresentkort.

(OBS! Intresseanmälan är ej bindande)

Klipp här

Intresseanmälan resmål 2008

Jag/vi skulle vilja resa till:

☐ Andalusien	☐ Australien	☐ Baltiska länderna	☐ Cuba
☐ Borneo	☐ Botswana	☐ Bretagne o Normandie	☐ Cypern
☐ Brasilien	☐ Egypten	☐ Grekland	☐ Indien
☐ Island	☐ Jordanien o Petra	☐ Laos och Kambodja	☐ Kenya
☐ Södra Kina	☐ Kroatien	☐ Madeira	☐ Marocko
☐ Mexiko	☐ Peru	☐ Portugal	☐ Polen
☐ Rumänien	☐ Ryssland	☐ Skottland	☐ Sydafrika
☐ Tanzania o Zanzibar	☐ Thailand	☐ Toscana	☐ Turkiet
☐ Transylvanien	☐ Ukraina	☐ Ungern	☐ Vietnam
☐ Istanbul	☐ New York	☐ Paris	
☐ Peking o Xian	☐ Rom		
☐ Vandringsresa till Madeira, Italien, Österrike			

Andra resmål: (egna förslag)

Namn

Adress Tel

Postnr Postadress

Sänd in talongen till:

SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen.

Tel. 031-26 53 30. Fax 031- 340 86 34

e-post: soberresor @ telia .com. • www.soberresor.se

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Boka in vår traditionella

trivselsevecka 16-22 juli

Koppla av med trevliga vänner
och god mat på Saxenborg
i sommarskrud!

14:e Heimdagshälsa 1-5 augusti

Utflykt, boule-turnering mm,
samt god gemenskap.

Uppl.: Solveig Lundkvist, 0150-280 48

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

**Helårsöppen
anläggning med
milsvid utsikt
över Siljan**

**Vårdans på Åsengården
fredag 18 maj kl 19.00**

**Årsmöte Åsengårdens Vänner
söndag 20 maj kl 14.00**

Försommardag lörd 16 juni

med Hantverkare samt underhållning
och Majstångsresning med början
kl 11.00

Åsengården ligger 350
meter över Siljans nivå.

Utsikten kan ej beskrivas
– den måste ses.

Nära till många
aktiviteter.

Planera in ett stopp
– långt eller kort – i
Sollersö-Åsens vackra
fäbod.

STUGOR • RUM • CAMPING

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.

Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Alkoholsponsring i skolan

8 GRANSKNING Över hälften av landets högstadie- och gymnasieskolor har beställt "Prata om alkohol", ett undervisningsmaterial som tagits fram av alkoholindustrin för att ändra attityder. Ett verkningsslöst sätt att få goodwill menar kritikerna, men lärarna ser inga problem med trovärdigheten.

REPORTAGE

Trafficking i vardagen

20 REPORTAGE I vanliga bostadsområden bland lekande barn, tv-tittande och vardagsliv pågår sexhandeln. Unga tjejer främst från öst lockas och tvingas till sex med svenska män. Fotograf Moa Karlbergs husbilder blottar sexhandeln.

INTERVJU

Anna Carlstedt

26 INTERVJU Anna Carlstedt är vice förbundsordförande i IOGT-NTO, doktor i fransk renässanslitteratur och curlingförälder med socialt patos. Mammans alkoholism är hennes största drivkraft.

GODA LIVET

Goda alkoholfria drycker till sommarens fester

30 ALKOHOLFRITT Vårens fester står för dörren. Som nykterist är det här med dryck ofta ett knepigt kapitel. DN:s vinexpert Bengt-Göran Kronstam har provsmakat Systembolagets alkoholfria.

OPINION

Information mot bättre vetande

4 LEDARE Att informera bort alkoholproblemen fungerar inte visar forskningen. Ändå envisas man med att försöka.

Glöm inte föräldrarna i utvecklingsarbetet

6 DEBATT Helene Sigfridsson, tycker att IOGT-NTO kan göra mer för att engagera föräldrarna i organisationens arbete.

Alkoholen konserverar maktlösheten

14 ESSÄ Jan-Ewert Strömbäck skriver om alkoholen som ett hinder för människans frigörelse från förtryck.

AKTUELLT

Skolverket kritiserar drogtestar i skolan

16 I FOKUS Drogtester i skolan är emot skollagen menar Skolverket och kritiserar de skolor som gör dessa tester.

Missbrukare har ofta beteendeproblem

18 FORSKNING Beteendeproblem är vanligt bland missbrukare men döljs ofta av själva missbruket.

KULTUR

John Bird vill väcka hemlösas potential

34 TIDNING John Bird startade världens största gatutidning, The Big Issue i England. Han vill se de hemlösas potential.

I RÖRELSE

IOGT-NTO ska bli bäst i klassen 2009

40 FOKUS 2009 Förbundsstyrelsen har satt upp nya mål att utveckla verksamheten som ska diskuteras på kongressen.

OMSLAGSBILD

Foto: Maria Annas

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	GRANSKNING	8	ELDSJÄL	19	KORSORD	39
REDAKTION	5	AKTUELLT	11	KALENDER	19	I RÖRELSE	40
INSÄNDAREN	5	FULL KOLL	13	REPORTAGE	20	FEM MINUTER	46
VASSASTE PENNAN	5	ESSÄ	14	INTERVJU	26	IOGT-NTO INFO	48
DEBATT	6	RESPONS	14	GODA LIVET	30	NÄSTA NUMMER	51
PRESSGRANNAR	6	I FOKUS	16	KULTUR	34	BAKIFRÄNLÄSARE	51
1000 ORD	7	FORSKNING	18	HALLÅ DÅR	37	POSITIVA SLUTET	52
SVAR DIREKT	7	SIFFROR&FAKTA	18	KRÖNIKA	38	GODA NYHETER	52

Om man effektivt vill förebygga alkoholproblem, måste man göra alkoholen mindre tillgänglig. Det visar all samlad forskning. Den visar också att informationskampanjer praktiskt taget inte har någon effekt. Därför väljer så många att satsa på information!

Mot bättre vetande

AV EVA ÅHLSTRÖM

Ni kommer väl ihåg den gamla historien om mannen som gick och letade efter sin nyckel under en gatlykta – trots att han visste att han tappat den i mörkret en bra bit därifrån. "Men det är mycket lättare att leta här", förklarade han för sin förvånade kompis. Han är inte ensam om att välja den lättaste och garanterat minst effektiva lösningen. Så gör nog de flesta av oss ibland. Så gör också företagare, politiker och andra beslutsfattare – inte minst när det gäller alkoholpolitik.

I det här numret av Accent skriver Pierre Andersson om undervisningsmaterialet "Prata om alkohol" som tagits fram av Sprit- och Vinleverantörsföreningen och nu används i över hälften av landets högstadieskolor och gymnasier. Det är inget fel på innehållet, det är riktigt bra, men nog måste man undra varför alkoholindustrin vill finansiera och sprida det. De lever ju på att folk ska dricka.

"Dåligt samvete kanske", tror en av de lärare som använder materialet. Eller kanske ett sätt att visa att man vill göra något åt de problem som de egna produkterna orsakar – men med metoder som man vet har mycket liten effekt när det gäller att förändra människors beteende.

Det är inte bara alkoholindustrin som, medvetet eller omedvetet, väljer att leta på fel ställe efter lösningar. I en kommun där alltför många och alltför frikostiga serveringstillstånd ökat problemen med bråk och misshandel på gator och torg, kräver politikerna "kraftfulla insatser" och beslutar om en informationskampanj. I EU fanns ett utmärkt förslag till alkoholpolitisk strategi som också innehöll åtgärder för att minska tillgängligheten, men efter

alkoholindustrins intensiva lobbyarbete återstod inte mycket mer än att medlemsländerna ska satsa stort på information.

Många års samlad forskning visar att de mest effektiva åtgärderna för att förebygga alkoholproblem i samhället är att begränsa tillgängligheten – genom begränsade öppettider, monopol eller åldersgränser och höga skatter – men att informationskampanjer praktiskt taget inte har någon effekt.

Visst behövs information och opinionsbildning, inte minst för att få människor att acceptera de restriktioner som är nödvändiga för att minska konsumtionen och

»Men alkoholindustrin tror fortfarande – eller vill tro – att problemen kan informeras bort.«

därmed skadorna. Men alkoholindustrin tror fortfarande – eller vill tro – att problemen kan informeras bort.

Deras främsta argument för sänkta skatter är att det ska minska smuggling och olaglig vidareförsäljning av billigare alkohol från utlandet. Det var också argumenten när Finland för tre år sedan sänkte spritskatten. Nu har verkligheten kommit ikapp de finska politikerna. Efter skattesänkningen har alkoholskadorna ökat lavinartat. Idag är alkohol den vanligaste dödsorsaken för finska män mellan 16 och 64 år. Och nu är alla riksdagspartier överens om att skatten måste höjas igen.

Vid den nationella Riskbrukskonferensen i Östersund i slutet av mars förklarade

chefen för Statens folkhälsoinstitut Gunnar Ågren att den uteblivna skattesänkningen på alkohol i Sverige sparar cirka 300 liv och dessutom flera miljarder i vårdkostnader. Vin- och Spritleverantörerna och de politiker som kämpat förgäves för lägre skatter på sprit, öl och vin har en annan verklighetsbeskrivning.

Men det är vetenskapligt belagt att tillgänglighet, skatter och priser slår igenom direkt på försäljning och skador.

För dem som inte var med då, eller inte har lika gott minne som han, berättade Gunnar Ågren om strejken 1962 på dåvarande Vin- och Spritcentralen. Under de tre månader strejken pågick minskade misshandel och andra våldsbrott drastiskt, och landets akutmottagningar blev av med hälften av sina patienter.

Visa mig den informationskampanj som ger sådana resultat! ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Lättare köra full i vattnet

SJÖFYLLERI. Det blir ingen sänkt promillegräns på sjön inför sommarens båtsäsong. På vägarna är gränsen 0,2 promille, på sjön 1,0. Varför skulle den som kör båt med alkohol i blodet klara blindskären fem gånger bättre än den som kör bil i berusat tillstånd?

Känslig fråga för läkare?

KÄNSLIG FRÅGA. Ett effektivt sätt att få konsumenterna av alkohol att dricka mindre är att läkare eller sjuksköterskor frågar om deras alkoholvanor. Men enligt en ny studie gör bara hälften av läkarna det. Kan det bero på att frågan är känslig för doktorn själv?

Drogkampen har högt IQ

DROGKAMPEN IQ. I tio år har IOGT-NTO i Upplands Väsby drivit Drogkampen, en rolig tävling för årskurs 6, vilket minskat alkoholkonsumtionen bland eleverna i nian. Nu har Drogkampen upphöjts till IQ-projekt. En mycket välförtjänt utmärkelse.

Citatet

»En god placering vore att bli 27a, knappast att bli femma.«

CHRISTIAN RANEVI om Sveriges placering när det gäller alkoholkonsumtionen i EU.

Att komma sist är värt första pris

ALKOHOLKONSUMTION Nyligen rapporterade Metro att "Svenskarna ramlar in på en

god femteplats." i en undersökning av EU-kommisionen om vilka som håller i sig störst mängd alkohol vid varje alkoholintag.

Svenskarna hamnade alltså på en femteplats av 27 nationer inom EU. En god placering vore att bli 27a, knappast att bli femma. Sedan när är det något positivt att svenskar har bland de värsta alkoholvanorna? Alkohol som kostar samhället 160 miljarder årligen, som ligger bakom 70-80 procent av allt krogvåld, var tredje dödsolycka i trafiken, vart fjärde förtida dödsfall i åldersgruppen 18-30 år, bestående fysiska och psykiska personskador och så vidare.

Det är denna mentalitet, att den rådande alkoholkulturen i Sverige är något positivt, som förhindrar vår utveckling mot ett bättre, säkrare och jämlikare samhälle. Det är den som ser till att alkoholkulturen får behålla sitt järngrepp. Medier måste ta sitt ansvar och sätta stopp för den hjärntvätt som dagens barn utsätts för!

CHRISTIAN RANEVI, UNF

Orimligt stora införselkvoter

INFÖRSEL Införselkvoterna är orimliga – och de får orimliga konsekvenser. När tullen beslagtagit stora mängder sprit som införts av en person, gick denne till tingsrätten med en historia om stora fester där

Insändaren tycker att IOGT-NTO ska bilda en egen bilsektion.

FOTO: PHOTOS.COM

Dags för en bilsektion

TRAFIK Att vara mallig är väl ingen dygd precis. Ändå var det just en viss "mallighet" jag kände, när jag var löftesmedlem i MHF. Ända fram till dess det stod klart, att H:et i loggan för mig hade börjat betyda något annat än just hel nykterhet. Men egentligen ska jag inte klaga på organisationen (bortsett från att den har "kapats") Det var väl snarare den, som borde klaga på mig, som bara var en passiv medlem, vars enda aktivitet bestod i att fästa MHFs reklamstreamer i bakrutan, samt genom medlemskapet bidra till numerären. Och vad rörelsens tidskrift Motorföraren beträffar, kan jag bara ge den högsta betyg.

När det sedan blev dags att gå ur MHF, eftersom stoltheten rann av mig, uppstod ett vacuum. Var skulle jag nu hitta en kanal för information i trafikfrågor? Hur skulle jag hädanefter kunna hålla mig uppdaterad? Detta är alltså en olöst fråga. Men, om vi är många som känner så, vore det då helt otänkbart, att IOGT-NTO en dag inrättar en bilistsektion, och att Accent inför en stående spalt med råd och rön för släkt folk? Då kommer det kanske att synas nya streamers ute på vägarna: "En IOGT-NTO-bilist ligger före".

INGVAR NILSSON, KATRINEHOLM

kamraterna stod för maten och han för spriten. Han blev frikänd, inte bara en utan två gånger, och Tullverket måste lämna tillbaka spriten.

Ska vi godkänna det här? Nej, våra representanter i Bryssel måste kräva att vi får sänka införselkvoterna. Det är en folkhälsofråga! När det gäller snus, fick Sverige ett undantag. Kan vi inte få det också när det gäller alkohol?

RONNIE WRETLING,
IOGT-NTO VÄSTMANLAND

Likörrecept för barn på Arlas mjölkpaket

ARLA Till påsk kom Arla med "Goda nyheter" på baksidan av de ekologiska mjölkpaketen. I recepten för Tryffelägg står det att man tillsätter 1 msk rom eller 1 msk apelsinlikör! Det är inte klokt eftersom massor av barn läser detta. Det som gör mig mest irriterad är att det inte står ett ord om att

det finns något alternativ till alkoholen!

Jag skickade följande mail till Arla forum:

"Angående recepten på Tryffelägg så har jag följande synpunkter/frågor: Hur kan Arla ha alkohol i recepten utan att ens nämna att det finns alternativ?

Jag är nykterist, men mycket tolerant och brukar inte reagera men detta är oförlätligt! Förutom av oss konstiga nykterister så läses denna baksida av många barn och vad sänder det för signaler?

Jag hoppas att fler än jag har reagerat på Arlas klavertramp!

I övrigt vill jag tacka för den nya Accent som har blivit så bra att jag läser allt! Tidigare bläddrade jag igenom den och läste bara några få artiklar.

ROLF I NORRKÖPING

VASSASTE PENNAN

Rolf får en miljonlott!

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
24 april

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medverkande detta nummer:
Helene Sigfridsson, Jens Nordqvist,
Jan-Ewert Strömbäck, Sven Rosell,
Moa Karlberg, Maria Annas,
Gerd Eriksson, Fredrik Herrlander,
Carl Magnus Höglund, Tamsin Rose,
Eva Stödp, Anette Rimont, Anna Ågrahn,
Martin Thelander, Diana Reybekiel,
Rurik Zaitzewsky, Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå. Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@infoklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMBER I SVERIGES TIDSKRIFTER

IOGT-NTO bör lära sig att skapa en välkomnande verksamhet för föräldrar, tycker Helene Sigfridsson, tidigare biträdande generalsekreterare i UNF och nu generalsekreterare i Sveriges Makalösa Föräldrar. Inte minst kan kopplingen till Juniorförbundet utnyttjas betydligt bättre.

Miss inte föräldarna

AV HELENE SIGFRIDSSON, ORDFÖRANDE I FÖRENINGEN MAKALÖSA FÖRÄLDRAR

IOGT-NTOs 46 000 medlemmar är uppseendeväckande. Våldigt få organisationer i Sverige har gjort en sådan framgångsresa som IOGT-NTO har gjort de senaste två åren. Riktigt många nya medlemmar har tillkommit, och med sig i sitt medlemskap har de säkert en stor portion nyfikenhet och förväntan på vad IOGT-NTO har att erbjuda.

Jag vet att IOGT-NTO rustar sig för att möta dessa nya medlemmar och för att skapa en organisation som kan behålla sina gamla medlemmar och utvecklas tillsammans med de nya. Till sommaren är det också dags för kongress, och bland förslagen till beslut ligger ett om en jämställdhetspolicy.

Sedan jag lämnade mitt arbete för UNF i augusti förra året har jag arbetat som generalsekreterare för Sveriges Makalösa Föräldrar. Det är en riksorganisation för ensamstående föräldrar. Vår vision är ett jämställt föräldraskap – både mellan könen och mellan olika sorters föräldrar, ensamma, gifta, adoptivföräldrar och så vidare. Vårt dagliga arbete handlar om att bygga nätverk mellan ensamstående föräldrar och att lyfta våra frågor i debatten.

Som organisation är Sveriges Makalösa Föräldrar på många sätt olik IOGT-NTO. Majoriteten av våra medlemmar är kvinnor, vi har en väldigt begränsad ekonomi men en hög andel aktiva medlemmar. På samtliga ledande positioner har vi kvinnor, och under 2007 kommer vi att påbörja ett arbete för att se om vi bemöter män och kvinnor lika eller olika hos oss.

Vi är en föräldraorganisation med ett barnperspektiv. Vi tror att glada föräldrar ger trygga barn. Mycket av våra aktiviteter

Vem är med barnen när föräldrarna vill engagera sig i IOGT-NTO, undrar Helene Sigfridsson? Som här under IOGT-NTO-rörelsernas kongresser i Jönköping 2003.

FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

»Om barnvakt alltid erbjuds och styrelsemöten planeras med en sluttid, kan jag till och med tänka mig att acceptera ett uppdrag i någon form.«

utgår från barnen, och det är också därför vi har en hög andel aktiva. Många säger till oss att de vill göra något tillsammans med

sina barn, och tillbringa tid tillsammans med barnen i sällskap av andra vuxna. Vi har populära läger på sommaren, familjenätverk resten av året, ofta på helgerna och självhjälsgrupper. I framtiden hoppas vi kunna erbjuda stödgrupper för skilsmässobarn.

Hos oss har alla lika möjlighet att vara aktiva, oavsett familjeform eller kön. Vi har skapat en verksamhet som är välkomnande, och vi ser att då attraheras kvinnor i hög utsträckning. Vår verksamhet är barn-tillåten, men vi tänker också på att vuxna ska få tillfälle att tala med varandra i lugn och ro. Vi samarbetar med Volontärbyrån och har ideella som ställer upp som barnvakter vid de tillfällena, till exempel när vi har utbildningar eller särskilda teman på familjenätverkens träffar.

Jag skulle önska att IOGT-NTO tog lärdom av Sveriges Makalösa Föräldrar och funderade på sina möjligheter att skapa en välkomnande verksamhet för föräldrar. Kopplingen till Juniorförbundet kan utnyttjas betydligt mer. Jag skulle gärna dricka en kopp te och lyssna på en intressant föreläsning under tiden som mina barn deltar i någon Junis-aktivitet. Om barnvakt alltid erbjuds och styrelsemöten planeras med en sluttid, kan jag till och med tänka mig att acceptera ett uppdrag i någon form.

IOGT-NTO har framtiden för sig. Här finns en omfattande organisation, en stabil ekonomi, och ett arbete med väldigt viktiga frågor. Det är dags att börja fundera på vilka former för engagemang som passar de som blir medlemmar nu och vilka resurser som nykterhetsrörelsen kan använda sig av för att behålla sitt starka medlemsstöd i åtminstone 150 år till. ■

PRESSGRANNAR

REPLIK. "Någonting har hänt" skriver finlandssvenska Replik, utgiven av Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik, i en ledare.

"Efter att våra varningar under en lång följd av år klingat för döva öron och den ena åtgärden efter den andra

vidtagits för att skjuta den restriktiva alkoholpolitiken i sank, börjar nu någonting att hända. (...)

Det kloka i alkoholrean började äntligen ifrågasättas, och det började från olika håll dyka upp funderingar om det inte

ändå kunde finnas ett samband mellan minskade restriktioner, ökad alkoholkonsumtion och ökad skadeverkningskraft."

LÄNSTIDNINGEN ÖSTERSUND.

Det märks att Statens folkhälsoinstitut har flyttat till Öster-

sund. Den nationella Riskbrukskonferensen uppmärksammas stort i Länsstidningen med fakta och intervjuer med generaldirektör Gunnar Ågren och andra medverkande om bland annat alkoholkonsumtion, införsel, marknadsföring och skatter.

Citatet

»Ungdomar köper sprit lika lätt som tuggummi.«

ANNIKA PERSSON, drogföregbyggande samordnare i Kristianstads kommun.

Mycket snack om kokain i media

MÅNADENS SNACKIS Den senaste månaden har media innehållit en mängd rapporter om det ökande kokainmissbruket. Ronnie Sandahl avslöjade journalisternas kokainvanor i Aftonbladet och SVT sände dokumentären "Knarkfeber", där man hittade kokainrester på toaletterna på nio av tio krogar i Stockholm.

I en rapport från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, uppger polis och social-

tjänst att både användningen och tillgången på kokain har ökat i våra storstäder.

Linnea Rask, forskningssekreterare på CAN, påpekar dock att kokain fortfarande inte tillhör någon av våra vanligaste droger. Bland gymnasieelever uppger mellan noll och en procent att de använt kokain.

PIERRE ANDERSSON
pierre.andersson@iogt.se

SVAR DIREKT

En könsblind organisation?

Åke Marcusson skriver i Accent 3/07 att argumenten för att byta till en kvinnlig förbundsordförande vid årets kongress inte håller. Han håller visserligen med om att det ligger ett stort symbolvärde i att ha en kvinna på den posten men argumenterar sedan mot ett byte.

IOGT-NTOs utvecklingsarbete är viktigt, men det spelar ingen roll om det leds av en man eller en kvinna, IOGT-NTO har i alla tider arbetat långsiktigt för att förändra samhället utan att ordförandens kön spelat någon roll och så vidare. Men hur ser det ut i samhället idag?

Män tjänar i regel mer än kvinnor för samma arbetsinsats, kvinnor löper större risk att utsättas av sexuellt våld, kvinnor får ta större ansvar för det obetalda hushållsarbetet, och män och kvinnor klär sig, pratar och förväntas vara på olika sätt. Kort sagt: I samhället i övrigt ser det ut som att kön har betydelse. IOGT-NTO kan som organisation inte ställa sig utanför samhället.

När Marcusson hävdar att kön inte har betydelse kan man istället fråga sig: Hur kan det komma sig att bara män haft posten som förbundsordföranden i alla år? Har män något som inte kvinnor har? Kanske mer makt och inflytande?

SARA HANSSON

JUNIORKONSULENT ÄLVSBORG
FIL.KAND-EXAMEN GENUSVETENSKAP

1000 ORD

EU satsar 670 miljoner kronor på att minska rökningen och 9,3 miljarder på stöd till tobaksodling.

FOTO: BERTIL ERICSON/ SCANPIX

EUs pengar går upp i rök

TOBAK EU-kommissionären för hälsa och konsumentskydd, cypriotern Markos Kyprianou, har framhållit att kampen mot tobaksrökning är en av huvudprioriteringarna inom folkhälsoområdet för EU. En av satsningarna är en informations- och reklamkampanj som skall pågå till år 2008. Budgeten för denna kampanj är 670 miljoner kronor.

Samtidigt som rökning bekämpas inom Es folkhälsopolitik, har stöd utbetalats till EUs tobaksodlare alltsedan år 1970. Årsbudgeten för odlingsstöden uppgår till cirka 9,3 miljarder kronor och utgör ca 75

procent av tobaksodlarnas intäkter. Att ena stunden propagera mot rökning, för att i nästa ögonblick stödja tobaksodling, är inte särskilt trovärdigt.

I samband med att EU-parlamentet behandlade unionens budget för år 2006 hade ledamöterna chansen att rösta för att tobaksstöden skulle avskaffas. Tyvärr var en majoritet av ledamöterna emot detta förslag.

HÉLÈNE GOUDIN

EU-PARLAMENTARIKER, JUNILISTAN

RESTAURATÖREN, som utges av SHR, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare, berättar att alkoholhandläggarna i flera norrlandskommuner, bland annat Östersund, vill använda film och foton som

bevis i tillsynsärenden. Men länsstyrelsen i Jämtland gör tummen ner för förslaget. Enligt länsstyrelsen är det olämpligt att fotografera personer i krogmiljö, eftersom många tycker att det kränker den personliga inte-

griteten. "Rättsläget är inte solklart", säger chefsjuristen på länsstyrelsen.

NARKOTIKAFRÅGAN.

"Malmö visar vägen", skriver Ove Rosengren i senaste numret av Narkotikafrågan.

I ett par reportage beskrivs Malmömodellen för "En drogfri framtid", där polisen samarbetar med bland andra kommunen, länsstyrelsen, landstinget och restaurangföretagen för att på olika sätt minska användningen

av narkotika. "Man menar att de (polisen) jagar narkomaner", skriver Rosengren i sin ledare. "I så fall är den jakten ett arbete som både räddar liv och skyddar oss mot en större narkotikamisär än den som redan är."

ALKOHOLINDUSTRIN I

Över hälften av landets högstadie- och gymnasieskolor använder "Prata om alkohol", ett undervisningsmaterial som tagits fram av alkoholindustrin.

■ **SPONSRING** Över 1400 skolor i Sverige använder ett undervisningsmaterial om alkohol som är framtaget av alkoholindustrin. Materialet heter "Prata om alkohol" och lanserades i slutet av förra året. Enligt utgivaren, Sprit- och Vinleverantörsföreningen (SVL), är syftet att skjuta upp ungdomars alkoholdebut.

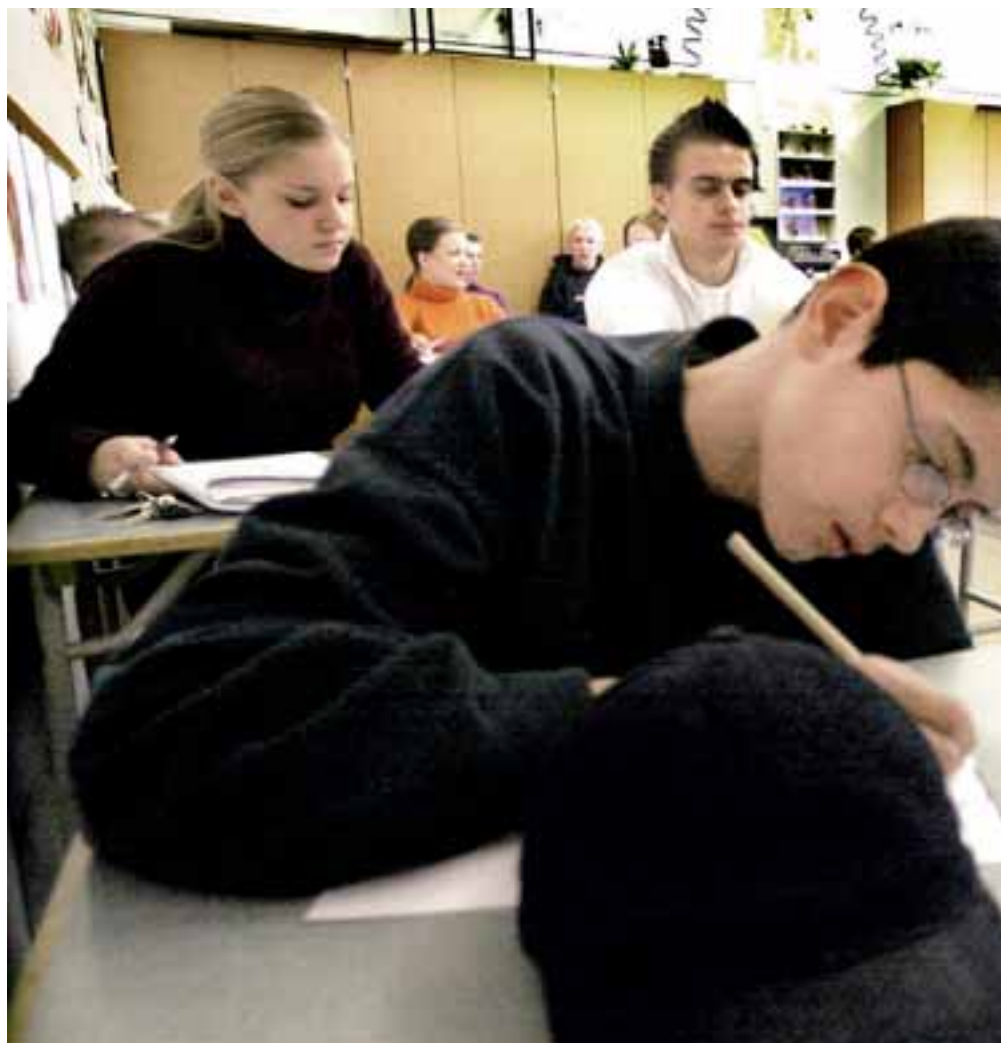
Forskning visar dock att informationsinsatser av den här typen har mycket liten effekt när det gäller att förändra ungdomars beteenden. Kritiker menar att satsningen bara är ett sätt för alkoholindustrin att skaffa sig ett socialt alibi.

"Prata om alkohol" finns både som bok och på en webbplats. Materialet riktar sig till högstadiet och gymnasiet och är snyggt utformat och lätt att använda för lärarna. Här finns färdiga lektionsplaneringar och elevmaterial att kopiera och dela ut.

Rubriker och innehåll skiljer sig inte särskilt mycket från material som IOGT-NTORörelsen använder sig av i skolan. Här finns mycket diskussionsfrågor, värderingsövningar och grupparbeten. Innehållet tar på en grundläggande nivå upp frågor som gruppträck, kamratskap, självförtroende. För de lite äldre eleverna finns kapitel om alkoholdebuten, hur alkohol påverkar kroppen och om mytbildning kring alkohol.

Att materialet kommer från Sprit- och Vinleverantörsföreningen är ingen hemlighet, men inte heller något som görs särskilt tydligt. Går man in på webbsidan nämns det inte alls under rubriken "Om materialet", men väl under "Om oss". I den tryckta skriften nämns det på en sida nära slutet.

SPRIT- OCH VINLEVERANTÖRSFÖRENINGEN ÄR en branschorganisation som funnits sedan 1998 och har 32 medlemsföretag. Många av medlemmarna är mindre företag i vinbranschen, men här finns också internationella alkoholjättar som Vin & Sprit, Diageo och Pernod Ricard. SVLs uppgift är enligt dem själva att tillvarata sina

Med utbildningsmaterialet "Prata om alkohol" vill alkoholindustrin förändra attityder till alkohol och men inte har någon effekt när det gäller att ändra beteenden. Det som enligt forskningen har bäst

medlemmars gemensamma intressen på en rad områden". Detta kan till exempel innebära samarbete i relationen med Systembolaget eller på förpackningsområdet, men fram för allt handlar det om politik och påverkan. Tittar man på de pressmeddelanden som SVL skickat ut det senaste året handlar de flesta om alkoholskatten och organisationens vd Bertil Swartz syns regelbundet i media när han argumenterar för en mer liberal alkoholpolitik.

Inom SVL finns sedan något år en grupp som kallar sig för "gruppen för sociala initiativ". Det var i den församlingen idén om "Prata om alkohol" kläcktes. En av de som

satt med vid bordet var Fredrik Erlandsson från Diageo.

– Vi diskuterade i gruppen hur branschen kan engagera sig för att folk ska dricka mer måttfullt. Vi kom fram till att det ultimata vore att göra något i skolan.

Vilka mål har ni med satsningen?

– Vi vill öka elevernas kunskap om de här frågorna, speciellt om alkoholens plats. Det handlar om att långsiktigt förändra attityder till alkohol och senarelägga alkoholdebuten.

Men nästan all forskning visar ju att den här typen av insatser inte har någon effekt när det gäller att förändra beteenden?

IN I KLASSRUMMEN

ihåg att vi inte är några forskare och ska inte heller vara det.

FÖR ATT TA FRAM materialet anlidade SVL ett företags som heter Kunskapskraft och Media (KKM). De är specialiserade på "tjänster och projektledning inom värdegrunds- och samhällsfrågor" och driver sedan tidigare webbtjänsten Värdegrunden. Här kan skolor via betalda abonnemang få tillgång till lektionsupplägg om olika typer av värderingsfrågor. Bland de organisationer KKM samarbetar med kring Värdegrunden finns bland annat A Non Smoking Generation, Amnesty, Ecpat, Skatteverket, Drugsmart och Unicef.

När KKM kontaktades av SVL började de med att göra en undersökning bland skolor och skolpersonal. Där kom det fram att många skolor tycker att det saknas bra undervisningsmaterial om alkohol. Man tog också upp trovärdighetsfrågan.

– Det visade sig att skolorna inte har några problem med att använda material från alkoholindustrin, säger Per Hazelius, en av grundarna till Kunskapskraft och Media. Beroende på innehållet förstås, det får ju inte vara propaganda.

Enligt Per Hazelius har SVL inte haft något inflytande alls när det gäller innehållet i "Prata om alkohol".

– Vi har använt oss av professionella pedagoger. Industrin har inte gjort innehållet, de har bara finansierat det här.

Men finns det inte ett trovärdighetsproblem här? Alkoholindustrin lever ju på att folk dricker.

– Även industrin vill skjuta upp alkoholdebuten till 18 år. De reaktioner vi har fått från skolorna är att det här är ett bra material. Lärarna är inte dumma, de skulle aldrig använda ett material som inte är objektivt.

EN AV LÄRARNAS som beställt och använt materialet är Anne-Lie Hellström på Norrmalmsskolan i Piteå. Hon berättar att den främsta anledningen till att hon valt att använda materialet är att det innehåller så mycket bra värderingsövningar.

– Jag kom i kontakt med "Prata om alkohol" via en annons i Lärarnas tidning och beställde det. Det finns säkert massor av bra material att tillgå, men när man läser om det i en tidning och kan beställa det gratis är det ett enkelt val.

Vad tycker du om materialet?

**senarelägga alkoholdebuten, detta trots att nästan all forskning visar att information av den här ty-
effekt är att begränsa tillgången.**

FOTO: STEFAN BENNHAGE/SCANPIX55

»LÄRARNAS ÄR INTE DUMMA, DE SKULLE ALDRIG ANVÄNDA ETT MATERIAL SOM INTE ÄR OBJEKTIVT.«

PER HAZELIUS, KUNSKAPSKRAFT OCH MEDIA.

– Tittar man på vissa studier från USA som vi stödjer oss på... om man har med de här normbyggande delarna, diskussioner om etik och så, då ger det en långsiktig effekt. Det här är ingen gimmick från industrin, jag tror stenhårt på att projektet kommer att få en positiv effekt när det gäller att senarelägga alkoholdebuten.

Fredrik Erlandsson berättar att projektet, som totalt har kostat runt tre miljoner kronor, ska utvärderas i höst. Exakt hur det ska gå till är oklart. Det finns ingen basstudie gjord på någon av skolorna som använder "Prata om alkohol". Eftersom situationen när det gäller ungdomarnas alkoholkonsumtion inte blev kartlagd innan projektet började blir det i praktiken omöjligt att säga något om resultatet.

– Vi ville få ut materialet och prioriterade inte någon basstudie, säger Fredrik Erlandsson. Och det är viktigt att komma

– Det är enkelt att använda. Men jag kör inte bara "Prata om alkohol", det blir en liten del av undervisningen.

Ser du inga problem med att det är alkoholindustrin som ligger bakom materialet?

– Nej, jag tar bara de delar som jag tycker är bra. Och jag skulle aldrig upplysa eleverna om att det är Sprit- och Vinleverantörsföreningen som gjort materialet. Det räcker att jag vet det.

Varför tror du att SVL gör det här då?

– Jag vet inte. Det kan vara dåligt samvete kanske.

Försöker alkoholindustrin bara ta ansvar för sina egna produkter eller finns här en annan agenda också? Tillbaka till Fredrik Erlandsson på Diageo. Han jobbar heltid med det företaget kallar "responsible drinking", ansvarsfullt drickande, och vill att industrin ska få vara med på fler arenor i framtiden.

– Den traditionella svenska uppfattningen är att vi från industrin ska leverera produkterna och att staten ska ta hand om all information och utbildning kring alkohol. Men problemen har inte lösts på det sättet. Jag tror att det finns synergieffekter i samarbeten mellan stat, kommuner och alkoholindustrin.

Under samtalet visar det sig att det också finns ett tydligt egenintresse för alkoholindustrin att gå in i den här typen av projekt.

– Ungdomars supande är det största enskilda hotet mot vår industri, säger Fredrik Erlandsson. Om våra produkter skapar problem som man inte kommer till rätta med kommer politikerna att lagstifta kring de här frågorna. Det är ju ingen hemlighet att vi inte tycker alla delar i den svenska alkoholpolitiken är bra. Att göra informationsprojekt i skolan är också ett sätt att visa på alternativ.

INFORMATION SOM ALTERNATIV TILL lagstiftad alkoholpolitik med andra ord. Detta är en strategi som Diageo och SVL knappast är ensamma om. De senaste 15 åren har en mängd organisationer vuxit fram i världen, skapade av alkoholindustrin i just detta syfte: visa att industrin tar sitt ansvar och att information är bra, lagstiftning onödigt.

"Prata om alkohol", är framtaget av SVL, Sprit och Vinleverantörernas förening i samarbete med Kunskapsfakta och Media.

– Det här är en del av en stor internationell satsning, alkoholindustrin säger alltid att utbildning är viktigast, säger Anders Ulstein, internationell chef på Actis, en norsk paraplyorganisation för frivilligorganisationer och nätverk inom alkohol- och narkotikasektorn.

Anders Ulstein har de senaste åren ägnat mycket tid till att kartlägga alkoholindustrins verksamhet runt om i världen. Han fortsätter:

– Gemensamt för de här grupperna är att de förkastar totalkonsumtionsmodellen och hela grunden för en evidensbaserad alkoholpolitik. Det kan väl hända att en del av dem har en filantropisk inställning, men

mycket handlar om att undvika dålig PR.

Enligt Anders Ulstein är alkoholindustrin i Europa pressad och därför beredd att ta till nya metoder.

– Den allmänna trenden är att konsumtionen sjunker och att regelverket stärks. Därför är industrin beredd att sträcka sig långt just nu.

Material som liknar "Prata om alkohol" finns i ett flertal länder i Europa, bland annat under namnet "Talk about alcohol". Alkoholindustrin har dock fler strängar än så på sin lyra när det gäller "socialt ansvarsstagande".

– De arbetar för att de själva ska få reglera marknadsföringen av alkohol och de finansierar en hel del forskning. Det här är en del av en större strategi. Genom att säga att "vi är en del av lösningen" försöker de ta udden av kritiken och få kontroll på diskussionen kring alkohol och alkoholpolitik.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

SKOLSPONSRING REGLERAS INTE AV NÅGON LAG

■ LAGAR Det finns inga lagar som behandlar sponsrade undervisningsmaterial i skolan. Varken Skolverket eller skolministern har någon uppfattning om SVLs sponsring av utbildningsmaterial om alkohol.

– Det viktiga är att eleverna får en "saklig och allsidig undervisning" som det står i skollagen, säger Ulrika Lindén, biträdande chefsjurist på Skolverket. Vi har ingen uppfattning för eller mot den här typen av sponsring. Men det är klart att skolorna måste tänka efter innan de går in i den här typen av samarbete.

När Accent kontaktar skolminister Jan Björklund om alkoholindustrins skolmaterial vill han inte kommentera frågan alls.

– Nej, han har inga kommentarer, säger Anders Andrén, skolministerns pressekreterare. Det vore ministerstyre att säga något om detta, vi hänvisar till de skolor som valt att ta in materialet.

PIERRE ANDERSSON

INFORMATION HAR LITEN EFFEKT

■ FORSKNING För några år sedan kom en forskarrapport som heter "Alkohol – ingen vanlig handelsvara". Den är gjord av ett dussintal alkoholforskare från hela världen som tillsammans gått igenom all tillgänglig forskning på området från de senaste 15 åren.

I rapporten listar forskarna ett antal strategier som bevisligen fungerar för att förebygga alkoholproblem i samhället. (Detta brukar kallas evidensbaserade åtgärder.) Ett par av de absolut mest effektiva åtgärderna är att begränsa tillgängligheten till alkohol genom begränsade öppettider, monopol eller åldersgränser, och höga skatter på alkohol. I rapporten sägs också att informationsinsatser i princip visat sig vara verkningslösa.

Alkoholindustrin håller inte med och menar att rapporten bortser från vissa studier, och tycker att man borde satsa på information i stället för lagstiftning i många fall.

PIERRE ANDERSSON

FAKTA TOTALKONSUMTIONSMODELLEN

ALKOHOLPOLITIK Svensk alkoholpolitik bygger till stor del på den så kallade totalkonsumtionsmodellen. Lite

förenklat betyder den att ju mer det dricks i ett samhälle desto större blir skadorna. De mest verkningsfulla

åtgärderna för att begränsa problemen syftar därför till att minska den totala konsumtionen av alkohol.

Vinreklamen ett flasko för vinimportörerna

Vinreklamen i tidningar har ökat med 1 435 procent sedan avregleringen, men försäljningen har stått stilla. Nu söker vinimportörerna nya vägar.

■ **REKLAM** Branschtidningen Dagens Media har frågat ett flertal av de större importörerna av alkohol om deras syn på reklam, och det är en besviken skara som har svarat. Bara under 2006 köpte de annonser för öl och vin till ett värde av ungefär 100 miljoner kronor. Men trots den massiva marknadsföringen har de inte lyckats sälja fler flaskor.

– Jag kan inte se ett enda försäljningsresultat av annonseringen som vi gjorde under förra året. Och då la vi en hyfsat stor summa pengar, säger Mikael Apelgard, som är marknadschef på Fondberg, Sveriges största vinimportör, till Dagens Media.

Enligt tidningen har annonserna för vin ökat med 1 435 procent sedan avregleringen 2003. Under samma tidsperiod har försäljningen varken ökat eller minskat nämnvärt.

– Det känns självklart inte kul att annonseringen inte blivit den nyckel till framgång som många trodde att den skulle bli när den släpptes fri, säger Mikael Apelgard.

För tidningen Gourmet som först trotsade förbudet om att införa alkoholreklam har den nya lagen paradoxalt nog inneburit färre annonser för alkohol och vin.

– Det finns fler tidningar att annonsera i nu. I varje nummer så har vi ungefär 50 annonser totalt, av dem handlar kanske fem eller sex om alkohol, säger Chatarina Rutegård till Accent.

I JANUARI 2005 SKÄRPTE lagen. Annonserna får numera inte vara för stora eller visa något annat än bara flaskan rätt upp och ned. Dessutom ska annonserna förses med varningstexter och rent allmänt vara måttfulla.

Och är det just dessa restriktioner som enligt branschen gjort annonserna verkningslösa.

Produktreklam i tidningar fungerar inte för vinimportörerna som vill satsa på livstilsreklam via andra medier istället.

»Kan man inte livstilsannonsera så ger det ingenting. Det räcker inte med att bara påminna om varumärket.«

BORIS ELGEFJORD, VD PÅ VINIMPORTÖREN BERNTSON

– Min slutsats är att det är effektlöst utifrån det regelverk som finns. Kan man inte livstilsannonsera så ger det ingenting. Det räcker inte med att bara påminna om varumärket, säger Boris Elgefjord, vd på Bernt-

son, den tredje största vinannonsören, till Dagens Media.

Berntson överger nu tidningsannonserna för att istället satsa på tv-reklam, liksom flera andra importörer. Statliga Vin & Sprit tänker också marknadsföra sina produkter via tv-rutan. Dessutom lockar nya medier som internet och olika sms-tjänster via mobiltelefonen allt fler annonsörer. Vin & Sprit ger till exempel vintips på nätet och via sms, samt skickar ut ett elektroniskt nyhetsbrev. Importören Berntson går dock i sin iver att marknadsföra vodka Grey Goose några steg längre. Den som köper en flaska vodka till priset av 2 500 kronor får åka limousin mellan Stockholms innerkrogar och gå före i kön, allt för att väcka uppståndelse kring spritsorten. Samma företag har dessutom en hemsida med drinktips blandat med reklam för de egna varumärkena.

MATTIAS GRUNDSTRÖM ÄR JURIST på Konsumentverket, den myndighet som granskar att lagen efterlevs. Han säger till Accent att lagen är till för att skydda den breda allmänheten. Kravet på måttfullhet minskar ju snävtare målgruppen är. Enligt honom gäller svenska lagar för hemsidor som är på svenska, men det är svårt att säga exakt vad som är tillåtet.

– Den som går in på en viss hemsida förväntas ju ha ett visst intresse. Det hade varit en annan sak om en annons i en dagstidning hade innehållit drinktips, säger Mattias Grundström.

JENS NORDQVIST
accent@iogt.se

BAKGRUND DÄRFÖR BLEV DET TILLÅTET ATT GÖRA REKLAM FÖR VIN

GOURMETMÅLET Redan 1997 utmanade matidskriften Gourmet förbudet mot att införa annonser för alkohol. Konsumentombudsmanen, KO, svarade med att dra tidningen inför domstol. Tingsrätten gav Gourmet rätt, med hänvisning till EG-rätten.

KO överklagade då till Marknadsdomstolen som gick på tingsrättens linje. Efter det bestämde sig den dåvarande regeringen för att ändra lagen. 2003 blev det tillåtet att göra reklam för vin och öl

som innehåller mindre än 15 procent alkohol.

2005 skärptes lagen och annonserna får numera inte vara för stora eller visa något annat än bara förpackningen och måste dessutom vara försedd med varningstext och vara måttfulla.

Finansminister Anders Borg med regeringens vårbudget.

FOTO: CARL LILIUS

260 miljoner till förebyggande arbete

VÅRBUDGET Regeringen föreslår en ökning av förebyggande insatser mot alkohol och narkotikamissbruk. I vårbudgeten avsätts 260 miljoner kronor för arbetet mellan 2008 och 2010. Detta är mer än en fördubbling jämfört med höstbudgeten.

– Vi är alla överens i alliansen om satsningen, men vi hann inte utforma detaljerna utan vi lät i princip den

förra regeringens summor ligga fast, säger folkhälso-minister Maria Larsson till Dagens Nyheter.

I satsningen ingår bland annat att föräldra ska involveras bättre i det förebyggande arbetet. Maria Larsson säger sig också vilja utöka kontakterna med frivilligorganisationer som nykterhetsrörelsen och föräldraföreningar.

/PA

Svårare för unga att köpa folköl på ICA

FOLKÖL Enligt en ny policy på ICA ska nu kassapersonalen kontrollera legitimation på alla som ser ut att vara under 30 vid köp av alkohol och tobak. Tidigare har gränsen satts vid 25 år. Man har också bestämt att sätta upp skyltar i samtliga butiker med uppmaning till personer under 18 år att visa legitimation.

– Det här är ett slag i luften, de kommer inte åt grundproblemen, säger Robert Damberg, förbundsordförande i Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF. Kassörskorna har det fortfarande för stressigt och är dåligt utbildade och en 14-åring ser varken ut som 25 eller 30.

UNFs undersökningar visar att ungefär hälften av landets livsmedelsbutiker säljer folköl till minderåriga.

Starkt stöd i EU för varningstexter

VARNINGSTEXTER Enligt en ny rapport finns ett starkt stöd bland befolkningen i EU-länderna för varningstexter på flaskor med alkohol i syfte att varna gravida kvinnor och bilförare. I Sverige svarar 80 procent att de är positiva. Minst stöd får förslaget i Finland, där

Promillegränsen för grovt sjöfylleri är fem gånger så hög som om den för grovt rattfylleri.

FOTO: KUSTBEVÄKNINGEN

HÖGRE GRÄNS KVAR

BÅTFYLLERI Det blir ingen sänkt promillegräns på sjön inför denna sommars båtsäsong. Borgerliga regeringen är splittrad och förslag dröjer. Moderaterna är negativa till en ny lägre promillegräns som harmoniserar med den på vägarna, d.v.s. 0,2 promille alkohol, rapporterar SVT Rapport. Det betyder att dagens gräns för grovt sjöfylleri från 1,0 promille gäller även denna sommar.

Fp-riksdagskvinnan Barbro Westerholm är besviken att inget förslag lagts ännu.

– Det är självklart med nolltolerans även på sjön mot fylleri, säger hon till Rapport.

/DRUGNEWS

är bara 45 procent positiva.

Rapporten är ett resultat av en undersökning som genomförts av EU-kommissionen där 28 000 europeer intervjuats om vanor och attityder kring alkohol.

Lag om alkoholreklam granskas av EU.

Ingen alkohol före klockan nio i Finland

FINLAND Från 1 april ändrades försäljningsreglerna för alkohol i Finland. Alkohol får nu inte säljas före klockan nio på morgonen, tidigare gick gränsen klockan sju. Handeln

uppges vara orolig för att ändringen kan leda till aggressiva kunder. Stopptiden klockan 21 på kvällen gäller även framöver. En avsikt med de nya reglerna i affärerna är att på ett tydligare sätt visa att mellanöl och cider också är alkohol drycker. Denna åtgärd är en del i ett större program som regeringen tagit fram för att minska alkoholkonsumtionen som har ökat kraftigt sedan alkoholskatten sänktes 2004.

/DRUGNEWS

Ökat supande i Ryssland

RYSSLAND Alkoholkonsumtionen i Ryssland har tredubblats sedan 1990, detta enligt den ryska konumentskyddsmyndigheten Rospotrebnadzor. Under 2006 drack ryssarna i genomsnitt 15 liter ren alkohol per person, detta jämfört med 5,4 liter 1990. Bara jämfört med 2005, då konsumtionen var 9,7 liter, är mycket stor. Det året beräknades antalet alkoholister vara 2,3 miljoner i Ryssland.

I vodkalandet Ryssland blir öldrickandet allt populärare och har tredubblats sedan 1998. Hembränd sprit fortsätter att vara ett stort problem. Enligt Rospotrebnadzor dog 1074 ryssar av hemgjord alkohol förra året.

SAGT&GJORT PETER ELMBERG, SOM FÖRELÄSER OM ATT VÄLJA RÄTT VÄG I LIVET

Vad föreläser du om?

Att ingjuta hopp om framtiden i åttondeklassare och visa att man måste ta ansvar för sitt liv och sina val. Ett sätt är att avstå från alkohol och andra droger, eftersom det ofta är inblandat i slagsmål och kriminalitet. Det är viktigt att möta ungdomar

i just den här åldern, då de är som mest mottagliga. Föreläsningen innehåller också musik, eftersom jag är musiker. Det är både tungt och lättasamt.

Varför pratar du kring detta?

För 16 år sedan blev min bror mördad och efter det lovade

jag mig själv att jag skulle göra allt som stod i min makt för att förhindra att något sådant händer igen. Till en början bildade jag och min mamma en fond till Niklas minne och vi delade bland annat ut stipendier till unga. För mig var det en del i sorgearbetet. Nu ligger fokus

mera på att förhindra unga att börja dricka och visa dem att livet är fullt av möjligheter, även om man kanske har det tufft.

Är behovet av dessa frågor stort?

Oh, ja. Enormt. Det är så många som mår dåligt

eller kämpar mot ett uselt självförtroende. En del tar till alkohol och andra droger för att våga mera. Det leder ofta till våld. Men jag vill visa dem att man inte måste välja den vägen, att det finns alternativ.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

»Återinför införselkvoterna från innan EU-anslutningen. Med dessa stoppas den enorma direktimporten, som i sin tur ger upphov till langning.«

JENS HOLM, EU-parlamentariker (v), i en debattartikel om att Europa håller på att supa ihjäl sig.

16-åring avled efter 52 tequila

TYSKLAND I slutet av mars avled en tysk 16-åring efter att ha legat i koma en månad, ett resultat av akut alkoholförgiftning. Under en kväll drack han 52 tequiladrinkar och hade 4,8 promille alkohol i blodet när han kom till sjukhuset. Händelsen har utlöst en debatt om så kallade flatrate-parties på Berlinkrogarna. Där får man dricka hur mycket man vill sedan man betalat entré. Ägaren till baren riskerar nu åtal.

/PA

KRIS får miljoner till ungdomsprojekt

KRIS KRIS, Kriminellas revansch i samhället, har fått sju miljoner från Allmänna

arvsfonden för att genomföra ett treårigt ungdomsprojekt. Syftet är att få unga människor att lämna ett liv med missbruk och kriminalitet bakom sig. Under förstudien till projektet har ungdomsverksamhet, UngaKris, startats på sex orter i landet, tanken är nu att detta ska spridas över hela landet.

UngaKris består av ungdomar mellan 13 och 25 år som helt tagit avstånd från kriminalitet, alkohol och andra droger.

Alkolås på snöskotrar snart verklighet.

Vägverket vill ha alkolås på snöskoter

ALKOLÅS Två av tre som dör i skoterolyckor är alkoholpåverkade. För att göra något åt problemet planerar nu Vägverket ett försök med alkolås på snöskotrar nästa vinter.

– Vi planerar att göra ett

fältförsök med alkolås på skoter och fyrhjuling för att se hur det fungerar i praktiken, säger Land Lindgren på Vägverket till Sveriges Radio.

Vägverket meddelar också att man kommer att arbeta mer med utbildning och övervakning för att komma till rätta med skoterfyllan.

TRE FRÅGOR

Stefan Holgersson, polis och forskare på Polishögskolan.

Du har studerat polisens arbete mot narkotika. Vad har du kommit fram till?

– Det finns omkring 200 poliser som arbetar heltid med narkotikaärenden. Enligt Mobilisering mot Narkotika fanns det omkring 800 poliser på den typen av tjänst på 1980-talet. Jag har också hittat ett antal förhållanden som inverkar negativt på bland annat arbetet mot narkotika. Ett är att polisen har ett väldigt fokus på kvantitativa mått.

Vad betyder det?

– Tendensen är tydlig att man satsar på kvantitet i stället för kvalitet och att vikten av att kunna visa upp bra resultat genomsyrar verksamheten. Det gynnar enkla ärenden som ger ett bra resultat. Det finns då risk att polisens narkotikaarbete inriktats på redan kända missbrukare i syfte att förbättra statistiken. Det mest extrema exempel jag sett är när en och samma missbrukare togs in och fick lämna urinprov fem gånger på en vecka.

Så hur borde polisen arbeta i stället?

– I min rapport har jag bara uttryckt forskningsfrågan, inte hur det borde se ut. Men det är klart att man inte bara kan ha kvantitet i fokus, det är ett bra hjälpmedel men inte hela sanningen.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

FULL KOLL

ILLUSTRATION: DIANA REYBEKIEL

MILJÖPARTIET har lanserat en ny hemsida med miljövänliga livsmedel. Den har tre kategorier: Vin, får och blommor. Den inre miljön glömdes man visst bort.

Nykter arbetarmakt

I ett samhälle där människans identitet är uppbyggd kring självförverkligande genom arbete och status ligger utanförskap och maktlöshet alltid nära för de som inte kan eller vill ställa upp på det synsättet. Alkohol och andra droger erbjuder ett alternativ, när inga andra finns eller kan ses – men det är ingen lösning.

AV JAN-EWERT STRÖMBÄCK, FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE

Jag är ensam kvar numera, jag är ensam kvar av medlemmarna i min första kärnfamilj. Föräldrarna döda, min bror likaså. Nu blir läsaren av en nykterhetsrörelsens tidning övertygad om att jag kommer att berätta hur spriten skördade dessa offer.

Icke så. Bland de avlidna i min närhet är det "bara" min brors död som möjligen, men inte bevisligen, var kopplad till ett missbruk och då inte av alkohol, utan av läkemedel.

Varför då denna inledning till en artikel om alienation? Jo, jag tror att den skadliga alienationen, det totala förfrämligandet av den egna kroppen och själen, har en för tidig död som yttersta konsekvens – och alienationen påskyndas onekligen av drogberoende. Finns det någon mer alienerad människa än den personlighetsförändrade berusade medborgaren?

Oberoende av varför vi blir sjuka utgår lösningarna i debatten från människans arbetssituation. Det är inte särskilt konstigt, eftersom läkare och försäkringskassa bedömer individens arbetsförmåga. Arbetet dominerar vår tid och, till stor del, bestämmer vår identitet.

Vad händer i människans inre när arbetet organiseras på ett sätt som inte främjar hennes välbefinnande och hälsa? Det som brukar kallas "psykosociala arbetsmiljöproblem" hade motsvarigheter under industrialiseringens första perioder i form av det som Karl Marx kallade "alienation" och som vi i dag översätter till "förfrämligande, känsla av maktlöshet, meningslöshet, social isolering och brist på identitet". (Nationalencyklopedin) Den uppmärksamme läsaren ser att definitionen är lika tillämplig på människans tillstånd under missbruk: maktlöshet och, meningslös-

het; identifikationen blir självdestruktivt negativ.

Enligt Marx behöver människan utveckla fler egenskaper än en enda för att undvika att vara alienerad. Arbetsdelning i form av splittring av arbetet i så små och innehållslösa moment att arbetaren är utbytbar, en anonym kugge i produktionsprocessen, kan sammanfattas under benämningen taylorism, ett fenomen som mångomvittnat kan leda till alienation som i sin tur kan bli upphov till psykisk och fysisk ohälsa. Att tvingas arbeta med moment mot sin vilja, därtill kontrollerad och övervakad och i avsaknad av möjligheter att själv utforma arbetsuppgiften eller på annat

»Att kunna ta sig ur en alienerande tillvaro förutsätter ett ökat självförtroende. Varje sådant initiativ saboteras av varje steg mot beroende av alkohol eller andra droger.«

sätt ha inflytande över arbetets innehåll, är knappast hälsosamt för arbetstagaren. Som ett brev på posten kommer det psykiska tillstånd som i dag ofta benämns utbrändhet och utmattningsdepression. Ja, enligt författaren Michael Marmot, som besökte Sverige våren 2006, finns också en uppenbar risk för en för tidig död.

Marmot har mest uppmärksammat för sina rön om sambandet mellan social status och hälsa. Han åskådliggör sitt resonemang med att beskriva hur två av tre svarta femtonåringar på New Yorks gator inte kommer att få uppleva sin sextiofem-

årsdag. Tre av fyra vita i Michigan kommer att göra det.

Ju större autonomi, ju mer kontroll över sitt liv, ju mer inflytande över arbetssituationen, desto bättre prognos när det gäller hälsa och livslängd, är Michael Marmots slutsats. Resonemang illustreras mycket träffande i hans bok Statussyndromet med människors skilda reaktioner då en konfektionsfabrik i Massachusets ska läggas ner. Individerna klarar sig, kanske föga oväntat, olika gott beroende på vilken plats i företagets hierarki de har. Det som är en katastrof för arbeterskan är en utmaning för verkställande direktören.

E mellertid gäller frågan om autonomi även för de människor som faktiskt har kvar sina jobb. Underbyggd med olika forskningsresultat visar Michael Marmot hur en obalans mellan krav och kontroll leder till sjukdomar.

Ju mer utbildning, desto mer autonomi. Ju mer autonomi, desto bättre hälsa. En given slutsats är att alienation och taylorism måste angripas i grunden. En annan slutsats är att alkoholkulturen måste bekämpas i grunden. Att kunna ta sig ur en alienerande tillvaro förutsätter ett ökat självförtroende. Varje sådant initiativ saboteras av varje steg mot beroende av alkohol eller andra droger.

Alkohol är ingen lösning.

Alkohol är ett lösningsmedel.

Jag skriver detta dagen efter. Jag skriver detta dagen efter en mycket trevlig föreläsning. LL-förlaget dukade upp och bjöd på framträdande av Benny Haag, skådespelaren och författaren bakom monologen Inte mer än fullt, tack.

Jag tänker på hur han trollband festdel-

RESPONS! ACCENT VILSELEDER LÄSARNA TYCKER RIKSDAGSMANNEN GUNNAR ANDRÉN (FP)

Enligt Accent nr 3/07 skulle det finnas ett samband mellan idén att sänka skatten på öl och att, enligt tidningens medarbetare Pierre Andersson citerande som enda källa Aftonbladet (!), skatteutskottets ledamöter bjödits på "middag och starköl" av Sveriges Bryggerier och

Carlsberg. Jag är ledamot (fp) av detta utskott. Jag uppfattar rubrikskrivningen och sättet att skriva i Accent som vilseledande intill gränsen för kränkande. Hur kan någon tro att det skulle gå att muta seriösa politiker med öl, mat – eller rent av svenskt källvatten?

IÖGT-NTO bjöd alldeles innan också på något att äta när man lämnade information till utskottet på samma sätt – var det också fel? Själv drack jag – precis som jag brukar göra hos IÖGT-NTO – vanligt svenskt källvatten, på flaska, vid besöket hos Sveriges Bryggerier.

Jag argumenterade där också häftigt mot deras sätt att beräkna effekterna av en eventuell sänkning av skatten på öl – uppriktigt sagt blev jag väl inte särskilt populär. Detsamma kan nog sägas gälla Fredrik Olovsson (s) som också starkt ifrågasatte Sveriges Brygge-

Alkoholen förstör människors möjligheter att ta kontrollen över sina egna liv.

ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

tagarna och hur han, efter ett utdrag ur sin monolog, höll ett brandtal mot alkoholkulturen. Apropå apatiska barn, vilka engagerar sig för alla barn som är apatiska därför att det sups i deras hem, frågade han. Med Haag blir vi påmind om ytterligare en av alienationens dimensioner, apatin.

Arbetare, som utför själsligt dödande repetitiva moment, befinner sig i ett övertydligt exempel på apatiskt arbetsliv. Termen taylorism emanerar ur den amerikanske ingenjören Frederick W. Taylors namn. Han gjorde vetenskap, scientific management, av det kontrollsystem som existerade och utvecklades. Arbetsstudier hade förekommit och tillämpats redan av de gamla hantverksmästarna. "Men metodstudier genomförda av eller för dem som styr arbetet i stället för av dem som utför arbetet är något som dyker upp först under den kapitalistiska epoken", skriver Harry Braverman¹

En dag satte jag mig på Kungliga Biblioteket och fördjupade mig i min hembygds husorgan: Virserums-Posten. Detta var en frisinnad tidning och i det första numrets programförklaring stod mycket tydligt att man ville uppmuntra arbete, flit och nykterhet.

När jag följde spalterna fick jag syn på en svavelosande artikel om de förtryckande rusdryckerna. Henry Ford citerades i sina uttalanden om vikten av att avskeda drinkare och anställa absolutister. Ford förkunnade att den som står vid en maskin som arbetar med "noggrannheten av en tusendels tum eller mera" måste ha tankarna med sig. Det krävs, skrev han, samarbete mellan hand och hjärna redan för att få in en bult i ett hål.

Jag sögs in i texten, glömde bort andra, minst sagt inte lika tilltalande, sidor hos den historiska bilmagnaten. Tankarna gick därpå till Folke Fridell, syndikalist

och nykterist och den svenska arbetarförfattare som tydligast gestaltat arbetarens maktlöshet i en fabriksmiljö präglad av tidsstudier, lydnadspåbuds och enahanda och själslig dödande arbetsmoment.

I romanen Syndfull skapelse (1948) gestaltar Fridell ett uppfinningsrikt sätt för människan att möta alienationens processer. Huvudpersonen Konrad, av kamraterna i fabriken kallad Punktlige Konrad, gör något av det mest förbjudna, genom att ta en frivecka, stanna hemma från jobbet utan att vara vare sig sjuk eller ha semester.

Konrad bestämmer sig för att ta en skapelsevecka, att pröva möjligheten att avvika från arbetets tyranni, se vad som händer när en statist vägrar statera. Det är ett litet ensamt initiativ i strävandena att få ett "egenliv". Många har roligt åt denne man, men hans initiativ möter också respekt inom de egna leden. Och fabrikschefen hittar så småningom en lösning som gör att varken han eller upprorsmakaren behöver tappa ansiktet. I avvikaren Konrads monolog kallas den kollektiva ångestens skapare i fabriksform för ortens monstrum, allslukande djävul och brummande evighetsbjörn.

Något samförstånd av Saltsjöbadsandans märke är det inte tal om. Konrad Johnson, aktad medlem i nykterhetslogen, vägrar ta en sup med fabrikschefen när denne gör ett försök att blidka den underlydande. Konrad får sina fiskar varma, många har roligt åt honom, men hans initiativ möter också respekt. Upplösningen kan uppfattas som ett bejakande till utgångspunkten att arbetarna faktiskt har makt när den väl utövas – även som individer. Fabriksägarna är beroende av sina maskinbetjänare, men dessa kan bryta alienationen och apatin bara så länge de håller den förtryckande alkoholen på avstånd.■

¹ Braverman (1977), s. 84.

NÅGRA REFERENSER

Andersson, Lars (1997), Alienation. En genomgående linje i Karl Marx tänkande. Falun.

Braverman, Harry (1977), Arbete och monopolkapital. Arbetets degradering i det tjugonde århundradet. Stockholm.

Fridell, Folke (1948), Syndfull skapelse. Stockholm.

Marmot, Michael (2006), Statussyndromet

RESPONS

TYCK TILL! Skriv eller ring till Accent och berätta vad du tycker om något du läst i tidningen. Mailadress är accent@iogt.se, övriga kontaktuppgifter finns på sidan fem i tidningen.

GUNNAR ANDRÉN
RIKSDAGSMAN (FP)

riers sätt att hantera statistiken.

Jag har dessutom inte låtit mig bjudas på en droppe öl. Punkt och slut. Jag vet dessutom att det gällde fler ledamöter av skatteutskottet.

Jag skulle slutligen vilja upplysa Accents läsare om att jag – trots både IOGT-NTOs och Sveriges Bryggeriers

information – inte vill eller tänker bidra till att sänka skatten på vare sig vin eller öl, men inte heller höjda skatter på starksprit, av den anledningen att det skulle göra smuggling av starksprit än "lönsammare".

Däremot skulle jag vilja anbefalla starkt ökad källkritik från Accents

ansvariga utgivare Eva Åhlström innan hon låter publicera nyhetsartiklar som uppenbart uteslutande bygger på Aftonbladets nyhetsvärderingar. God journalistik måste bygga på seriösa källor.

Skolverket kritiserar drogtester i skolan

Helsingborgs kommun gör slumpvisa drogtester på gymnasieelever vilket Skolverket anser är ett brott mot skollagen.

■ **DROGTESTER** Drogpåverkade elever som kör fordon, klättrar på tak eller jobbar med svetslåga utgör en fara för sig själva och andra. Därför gör Helsingborg slumpvisa drogtester på gymnasiet. Men Skolverket tycker inte att drogtester är skolans sak.

När Helsingborg införde drogtester på gymnasieskolan svarade Skolverket att det inte är skolans uppgift. Men kommunen höll fast vid testerna genom att hänvisa till arbetsmiljölagen.

– Enligt Skolverket finns det inte stöd för slumpvisa drogtester i skollagen. Från början skrev vi inte i vår drogpolicy att testerna är frivilliga. Nu står det "frivilliga" på varje rad, säger Nils Lundin, skolöverläkare i Helsingborg.

Drogtesterna är till för att förhindra olyckor i gymnasieskolan. Framför allt på gymnasieprogram med fordons-, bygg- och verkstadsinriktning utgör drogpåverkade elever en uppenbar olycksrisk. Eftersom Skolverket är negativt till drogtesterna, hämtade Helsingborg stöd från arbetsmiljölagen.

DET FINNS TVÅ SLAG av drogtester. En som görs vid misstanke om att en elev är drogpåverkad och de slumpvisa som skolsköterskorna gör i klasserna på vissa gymnasieprogram. I båda fallen är det rektorn som avgör om drogtest ska genomföras eller inte. Alla drogtester är frivilliga. En elev

kan alltså vägra att lämna urinprov, men det händer ytterst sällan.

De frivilliga slumpmässiga drogtesterna görs någon gång om året. Skolsköterskan kommer då oanmäld till de klasser som är aktuella på de yrkesinriktade programmen. Skolsköterskan är närvarande när proven lämnas och ser till att de tas om hand omedelbart.

– Bland elever och föräldrar är drogtesterna inte kontroversiella, vilket vår enkät visar. Många av eleverna uppfattar dem som obligatoriska, fortsätter Nils Lundin.

Enkäten visade att föräldrar och elever

»Från början skrev vi inte i vår drogpolicy att testerna är frivilliga. Nu står det "frivilliga" på varje rad.«

NILS LUNDIN, SKOLÖVERLÄKARE I HELSINGBORG

står bakom drogtesterna. En vanlig uppfattning är att testerna borde vara obligatoriska. En annan uppfattning är att de är bra, eftersom drogmisbrukande elever kan upptäckas och därmed få hjälp.

För en elev som misstänks använda narkotika och vägrar lämna urinprov kvarstår misstanken och oron. Eleven kan ändå, påpekar Nils Lundin, bli ett så kallat elevvårdsärendet och bli föremål för närmare undersökning.

Nils Lundin drar en parallell med tuberkulintesterna i skolan. Elever på Barn- och fritidsprogrammet måste testas innan de går ut på praktik för att skydda patienterna på vårdboenden.

DET HAR ALDRIG HÄNT att elever på teoretiska program drogtestats. Men om en rektor anser att riskerna för olyckor är stora när en grupp elever till exempel har laborationer i en kemisal, kan han eller hon besluta att drogtester ska utföras. Initiativet skulle kunna komma från en lärare som är orolig för elevernas och sin egen säkerhet.

Vi frågade skolminister Jan Björklund hur han ser på drogtester i skolan.

– Ibland kan man behöva drogtesta elever. Men frågan har ännu inte varit uppe på regeringens bord, svarar han.

Till Dagens Nyheter har han senare sagt att det måste föreligga en misstanke av något slag för att få genomföra ett drogtest i skolan.

– Att slumpmässigt utföra drogtest skulle vara en stor förändring i hur vi ser på den personliga integriteten i dag. En sådan lagändring är jag mycket skeptisk till, säger Jan Björklund.

SVEN ROSELL
accent@iogt.se

FAKTA VAD SÄGER LAGEN OM DROGTESTER?

FRIVILLIGT Enligt lagen kan skolan inte tvinga eller hota någon att göra ett drogtest. Det måste finnas ett medgi-

vande från både elever och föräldrar – om eleven inte är myndig. En del kommuner försöker kringgå detta genom

att tvinga elever och föräldrar att skriva på ett kontrakt innan skolstarten annars får eleven inte gå i skolan.

Regeringen vill göra det möjligt att tvångstesta

■ **DROGTESTER** Som lagen ser ut idag är det inte tillåtet att med tvång genomföra drogtester på personer som inte är straffmyndiga, det vill säga under 15 år. Regeringen planerar nu att ändra på lagen så att det vem som helst, oavsett ålder, kan bli tvingad att lämna urin- eller blod-

prov om man misstänker narkotikamissbruk.

– Jag kommer att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram det konkreta förslaget så att vi kan lägga det till riksdagen så snart det bara går, säger Beatrice Ask till Svenska Dagbladet.

Tanken är att testerna ska kunna utföras av polis, socialtjänst och skolhälsovård. Varken ungdomarna själva eller deras föräldrar kommer att behöva ge sitt samtycke. Anledningen är att man vill komma åt missbruket så tidigt som möjligt.

Inom IOGT-NTO har inte frågan

om tvingande drogtester av unga diskuterats så mycket, någon officiell ståndpunkt existerar inte.

– Frågan har inte varit aktuell, säger Carin Häregård, en av IOGT-NTOs experter på förebyggande arbete.

Ur ett förebyggande perspektiv

Allt fler skolor vill införa tvingande drogtester på sina elever.

FOTO: PHOTOS.COM

a barn under femton år

kan man se att drogtester, i de fall de också omfattar alkohol, har en viss effekt på arbetsplatser. Carin Häregård är inte lika säker på att det skulle fungera i skolan.

– Ungdomarna vet redan att de bryter mot lagen och att det här är något de inte borde hålla på med.

Göran Hägglund, chef på Maria Ungdom i Stockholm, är också tveksam till drogtester i skolan.

– Gör man inte testen rätt kan det bli ett kvitto på att man inte missbrukar fastän man gör det.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

**Justitieminister
Beatrice Ask**

UNFs inställning till drogtester kritiseras

**Robert Damberg
ordförande i UNF**

DROGTETER

Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, välkomnar regeringens förslag om möjligheten att drogtesta ungdomar vid

konkret misstanke om missbruk men säger samtidigt att man inte kommer att acceptera generella drogtester av unga.

UNFs ställningstagande mot generella drogtester har fått kritik. Per-Erik Lundberg, narkotikapolis och distriktsordförande i IOGT-NTÖ Västmanland, tycker att generella drogtester av ungdomar vore bra.

– Det ger en öppning för att kunna upptäcka missbruk tidigt. Om man måste vänta tills man har en välgrundad misstanke har det ofta gått så långt att personen blivit beroende. Då är vägen tillbaka mycket längre.

Att generella, slumpmässiga drogtester skulle vara ett för stort ingrepp i den personliga integriteten håller inte Per-Erik Lundberg med om.

– Den som börjar med narkotika drar ofta med sig andra, problemet är större än bara den som missbrukar. Frågan är vems integritet vi ska skydda? Jag tror fullt och fast på att generella drogtestar är en god idé.

Robert Damberg, förbundsordförande i UNF, håller inte med. Grunden till ställningstagandet mot generella drogtestar hämtar han ur organisationens drogpolitiska program. Där slår man fast att ungdomar inte ska särbehandlas och ha ett sämre grundlagsskydd än vuxna.

– Det finns inga möjligheter att generellt drogtesta vuxna, varför ska man då kunna göra det på ungdomar? Visst är det viktigt att få stopp på missbruk tidigt, men ska ungdomar behöva pinka i ett provrör innan de får komma in i skolan varje dag? Våldigt få vuxna skulle acceptera den typen av generella prov. Det är viktigare att satsa på förebyggande arbete så att problemen inte uppstår från början.

PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

Missbrukare har beteendeproblem

Beteendeproblem är vanligt bland missbrukare och försvårar tillfrisknandet visar ny svensk forskning.

■ **BETEENDE** Överdriven fokusering på till exempel spel, shopping, träning, mat eller sex är kända beteendeproblem, som ofta förekommer hos substansmissbrukare. Nu forskar Elisabeth Punzi vid Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg om vad som karaktäriserar individer som har dessa problem.

Resultatet från en intervjustudie visar att det finns flera förklaringar till hur problemen interagerar. Det kan handla om att man flyr eller försöker reglera sin bristande självkänsla via missbruk och beteendeproblem. Men problemen kan uppstå trots att man i grunden har en bra självkänsla, som ett resultat av den kultur man levit i, eller av ett svårt trauma tidigare i livet.

I en enkätstudie uppgav cirka 60-70 procent inom narkomanvården att de har problem med något beteende. Vanligtast är pro-

blem med mat och sexuella relationer, men få angav att de hade problem med spel. De flesta upplever flera beteendeproblem.

Beteendeproblem är svåra att upptäcka i missbruksvården, och eftersom det försvårar vägen till drogfrihet bör de behandlas.

– Vi vet inte hur beteendeproblemen uppstår, men vi vet att de kan uppstå redan under barndomen. Övergången till ett missbruk kan till och med upplevas som att det botar eller dövar det ursprungliga beteendeproblemet, säger Elisabeth Punzi.

VAD KAN MAN SOM anhörig göra?

– Beteendeproblem är svåra att definiera själv. Det är ofta lättare att definiera drogproblemet. Som anhörig ska man påpeka att man har observerat problemet, tala om att man är orolig, och uppmana till att söka hjälp. Men man kan inte räkna med att nå fram direkt. Det tar tid att inse att man har problem. Det är lättare att fortsätta ljuga för sig själv när ingen säger något.

ANETTE RIMÖNT

accent@iogt.se

Källa: Riskbruk - Missbruk - Beroende, Sahlgrenska universitetssjukhus 2006-2007.

»**Övergången till missbruk kan till och med upplevas som att det botar eller dövar det ursprungliga beteendeproblemet.**«

SIFFROR & FAKTA

GRAFIK: MARTIN THELANDER

Ölreklamtoppen

Så mycket lägger bryggerierna på reklam varje månad

KRONOR

KORT OM FORSKNING

Kompistryck påverkar alkoholkonsumtionen

ATTITYDER Resultatet av en amerikansk studie tyder på att positiva attityder hos ungdomar till ett frekvent alkoholintag har ett samband med hur många kompisar de har som dricker sig berusade minst en gång i veckan. Äldres positiva attityder har i stället ett samband med hur många vänner de har som dricker alkohol dagligen.

Källa: Addictive Behaviors, 2006;31:12:2268-2283.

Även små mängder alkohol skadar fostret

GRAVIDITET Stora mängder alkohol under graviditeten kan leda till fosterskador. Men kan man dricka

lite alkohol utan att skada fostret?

Enligt en engelsk studie kan mindre än en drink per vecka under graviditeten ge mentala hälsoproblem hos barn under uppväxten. Problemen visade sig tydligare hos flickor än hos pojkar, både före och under de tidiga skolåren. Forskarna är själva förvånade över resultatet. De hade förväntat sig att enbart en hög alkoholkonsumtion skulle resultera i hälsoproblem, och då främst hos pojkar.

Källa: Pediatrics 2007;119:2:426-434.

Föräldrar underskattar sina barns drickande

KONSUMTION En holländsk studie visar att både föräldrar och ungdomar underskattar varandras alkoholkonsumtion. I studien fann man också ett tydligt samband mellan föräldrarnas underskattning, speciellt mammornas, och en bristande kunskap om och kontroll över ungdomarnas aktiviteter.

Källa: Addictive Behaviors, 2007;32:5:1016-1030.

Brott och narkotika:

50%

av alla stölder begås av narkotikamissbrukare

Källa: Sorad, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och narkotikaforskning vid Stockholms universitet.

Vill skapa ett friskare samhälle

Christina Doctare arbetar för ett samhälle där varje människa känner mening och sammanhang, ett samhälle där droger och beroende inte längre behövs.

■ **ELDSJÄL** Kerala i södra Indien har en alldeles särskild plats i Christina Doctares hjärta alltsedan hon för några år sedan reste dit för att personligen skänka en pengagåva till de indiska Birgittasystrarna. Väl där kom hon i kontakt med den ayurvediska läkekonsten, som är en av tre komplementärmedicinsystem som godkännts av WHO.

Till en början var hon skeptisk. Som svensk läkare ansåg hon att beprövad vetenskap var det enda förhållningssättet till sjukdomar. Men efter tio veckors behandling blev hon botad från både sin svåra astma och sin tinnitus. Dessutom gick hon ner i vikt. När hon kom hem till Sverige hade hon ett helt nytt synsätt med sig i bagaget.

– Precis som de flesta västerlänningar är jag mycket "uppe i huvudet".

HON ANSER ATT DEN västerländska läkarvetenskapen är bäst när det gäller livshotande sjukdomar och akutvård. Men när det gäller kroniska tillstånd, som exempelvis astma, skulle hon gärna se inslag av folkmedicin, massage och yoga i Sverige. En blandning av österländsk och västerländsk medicin helt enkelt. Att det fungerar är hon själv ett levande bevis på.

– Människor är ju inte bara sin sjukdom. Inom folkmedicinen är man bättre på att se hela människan, hennes andlighet, erfarenheter och bakgrund. Utifrån den helhetssynen skraddarsyr man vård, berättar Christina Doctare.

Tidigare intresserade hon sig för stress och vilka mekanismer som gör oss stressade. Bland annat arbetade hon i forna

Christina Doctare menar att vi måste förena den västerländska och österländska synen på människan för att skapa ett friskare samhälle.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

Jugoslavien, där hon kom i kontakt med krigsdrabbade, våldtagna kvinnor.

I dag ligger hennes fokus mer på salutogenes – det som gör oss friska – än på det som gör oss sjuka.

– Om kropp och själ är i balans, om vi känner att vi lever meningsfulla liv, känner oss delaktiga och har nära och varma

»Varför får man dra av för att fixa sitt risiga hus men inte för att fixa sin risiga kropp?«

relationer, uppstår inte behovet av att döva oss med alkohol, mat eller spel. Min vision är ett helt annat sorts samhälle än det vi har i dag och i det samhället behövs inga droger. Det är ett samhälle där en känsla av sammanhang råder och där vi upphör att springa och stressa i jakten på vad vi tror är lyckan. Att komma därhän är en stor utmaning.

Några symptom som hon anser vara tecken på ett samhälle i obalans är att

FAKTA CHRISTINA DOCTARE

ÅLDER: 63

BOR: I hus utanför Vadstena

FAMILJ: två vuxna söner, tre barnbarn

BAKGRUND: läkare, författare till sju böcker om stress och hälsa, samhällsdebattör. Hon har arbetat som barnläkare, varit medicinalråd vid Socialstyrelsen och drivit stressmot-tagning för utbrända människor. Hon har undervisat i integrativ medicin på Karolinska Institutet och har haft flera internationella uppdrag i krigssituationer.

AKTUELL: med sin nya bok "Vägen till hälsa", Natur&Kultur

många i Sverige mår dåligt, trots att vi materiellt sett har det bättre än någonsin, utbrändheten av för höga prestationskrav, den ökande alkohol- och drogkonsumtionen, liksom den ökande fetman.

SÅ VAD KAN MAN göra åt det? Enligt Christina Doctare är ett svar att finna sammanhang och mening och hitta uttryck för dem. Tilltro och tro ger bevisligen bättre hälsa och längre livslängd, liksom anknytning och beröring.

– Beröring utlöser oxytocin, ett må-bra-hormon som alla människor borde få uppleva. Det ger hälsa och välmående. Därför skulle jag vilja införa ett BOT-avdrag för varje svensk på 35 000 kronor per år, att spendera på exempelvis massage, terapi eller annan förebyggande friskvård. Varför får man dra av för att fixa sitt risiga hus men inte för sin risiga kropp? undrar hon.

Hon menar att kostnaderna i dag är för höga för friskvård och att många därför måste avstå. Men att inte ta hand om kropp och själ skapar på sikt psykiska problem, missbruk och sjukdomar – som i sin tur kostar samhället stora pengar.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewskey@iogt.se

KALENDER VÅREN OCH SOMMAREN 2007

MAJ

14 Måndag Halvar, Halvard
IOGT-NTO Folknykterhetens vecka. Kampanjvecka som arrangeras på mer än 100 platser över hela landet, t o m den 17 maj.

25 Onsdag Markus
IOGT-NTO Global ambassadörsutbildning, Stockholm

Lär dig mer om IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete i syfte att informera om det lokalt.

JUNI

10 Måndag Bertil, Berthold
STOCKHOLM ICAA, International Council on Alcohol and Addictions, har konferens med flera av världens ledande alkoholforskare.

JULI

4 Onsdag Ulla, Ulrika
UPPSALA IOGT-NTO-rörelsens kongresser, Uppsala. Kongressförhandlingar, nattkaféer, konserter och fester.

5 Torsdag Laila, Ritva
FÖREBYGG Förebyggardag på kongressen, Uppsala. Heldag om

förebyggande arbete med metodpresentationer, goda exempel och aktuell forskning.

8 Söndag Kjell
VISBY Almedalsveckan där IOGT-NTO deltar med seminarier och opinionsbildning.

Trafficking

Moa Karlbergs husbilder blottar sexhandeln

BERGSJÖN, GÖTEBORG 2004: Två flickor från Polen blir lovade stora pengar för att sälja sex i Göteborg. I genomsnitt har de sju till tio kunder var per natt. Då en av dem blir gravid och gör abort, tvingas den andra ta emot dubbelt så många kunder. Hallicken tar hand om alla pengar de tjänar in.

i vardagen

Vanliga hus i vanliga svenska bostadsområden. En del nedgångna, andra uppfräschade med pigga färger och nya lekplatser. Bland lekande barn, tv-tittande och vardagsliv pågår sexhandeln. Unga tjejer främst från öst lockas och tvingas till sex med svenska män dag efter dag innanför låsta dörrar och bakom fördragna gardiner.

NORSBORG, STOCKHOLM 2005: Sexköpare köar i trapphuset och ner på gården. Det blir bråk i kön, och på så sätt upptäcks bordellen. Under fem veckor identifierar polisen 510 sexköpare.

FOTO MOA KARLBERG TEXT PIERRE ANDERSSON

Moa Karlberg tog examen från Nordens Fotoskola på Biskops Arnö våren 2006. Som examensarbete gjorde Moa Karlberg ett projekt om trafficking. Hon hade just avslutat de två längre praktikperioderna och kände att hon ville göra något annat, jobba med ett annat bildspråk.

– När man jobbar på dagstidning blir det mycket porträtt i miljö och jag visste från början att det här måste bli något annat. Jag tänkte mycket på hur trafficking brukar illustreras och framställas i media. Den typiska bilden är en bortvänd, anonymiserad tjej. Den typen av bilder behövs nog också men jag kände att bilden behövde kompletteras.

Resultatet blev en serie bilder på hus. Typiska svenska småstads- och förortshus, alla tagna i ett mjukt, lite dovt ljus. Bilderna är vackra på ett sätt som starkt kontrasterar mot bildtexten. I alla husen har nämligen grova sexuella övergrepp i form av trafficking ägt rum.

– Det var verkligen ett helt annat sätt att arbeta på jämfört med tiden på dagstidningarna. Och det kändes ganska knäppt i början, att stå utanför de här husen och bara ta bilder på dem. Årligt talat så var jag inte säker på att det skulle fungera i början.

Först när tionde huset eller så var fotograferat vågade Moa Karlberg lita på att projektet skulle hålla. Till slut blev det 25 hus, även om alla inte kom med i utställningen. Till varje bild hör en bildtext: "Klippan 2005: En omyndig flicka tvingas ta emot upp

Moa Karlberg

till 17 kunder om dagen under sammanlagt fyra resor från Rumänien till Skåne. Sedan flera år tidigare är hon hårt kontrollerad av sin hallick, som misshandlar henne och gör henne gravid tre gånger.

– Mängden hus i sig blev en grej. Men utan texterna tycker jag inte att bilderna är någonting, det här är verkligen en kombination där text och bild är lika viktiga. Det ena fungerar inte utan det andra.

Redan när Moa började arbeta med projektet kontaktade hon Världskulturmuseet, hon visste att de planerade en utställning om just trafficking. De gav inga löften men uppmuntrade till en fortsättning och gav tips om ett par fall att bygga bilder på. De övriga traffickingfallen letade Moa Karlberg fram själv.

– Jag ringde till polisen i varje län. Ibland kunde de berätta direkt och ibland fick jag beställa och läsa domar. Jag fick också en del hjälp från journalister runt om i Sverige, men det gick verkligen mycket tid till research.

Bilderna är tagna på ställen som Borås, Klippan, Bergsjön, Räcksta och Norrköping. Längre norrut än Sundsvall kom aldrig Moa Karlberg.

– Märkligt nog finns inte en enda fällande dom om trafficking norr om Sundsvall. I vissa län lät det faktiskt som om polisen aldrig hade hört talas om trafficking ens som företeelse, säger hon. ■

JOHANNESHÖV, STOCKHOLM 2002: En organisation använder en lägenhet som härbärge åt ficktjuvar och prostituerade kvinnor från Litauen. Kvinnorna förmedlas vidare till bordeller. Den yngsta är 17 år.

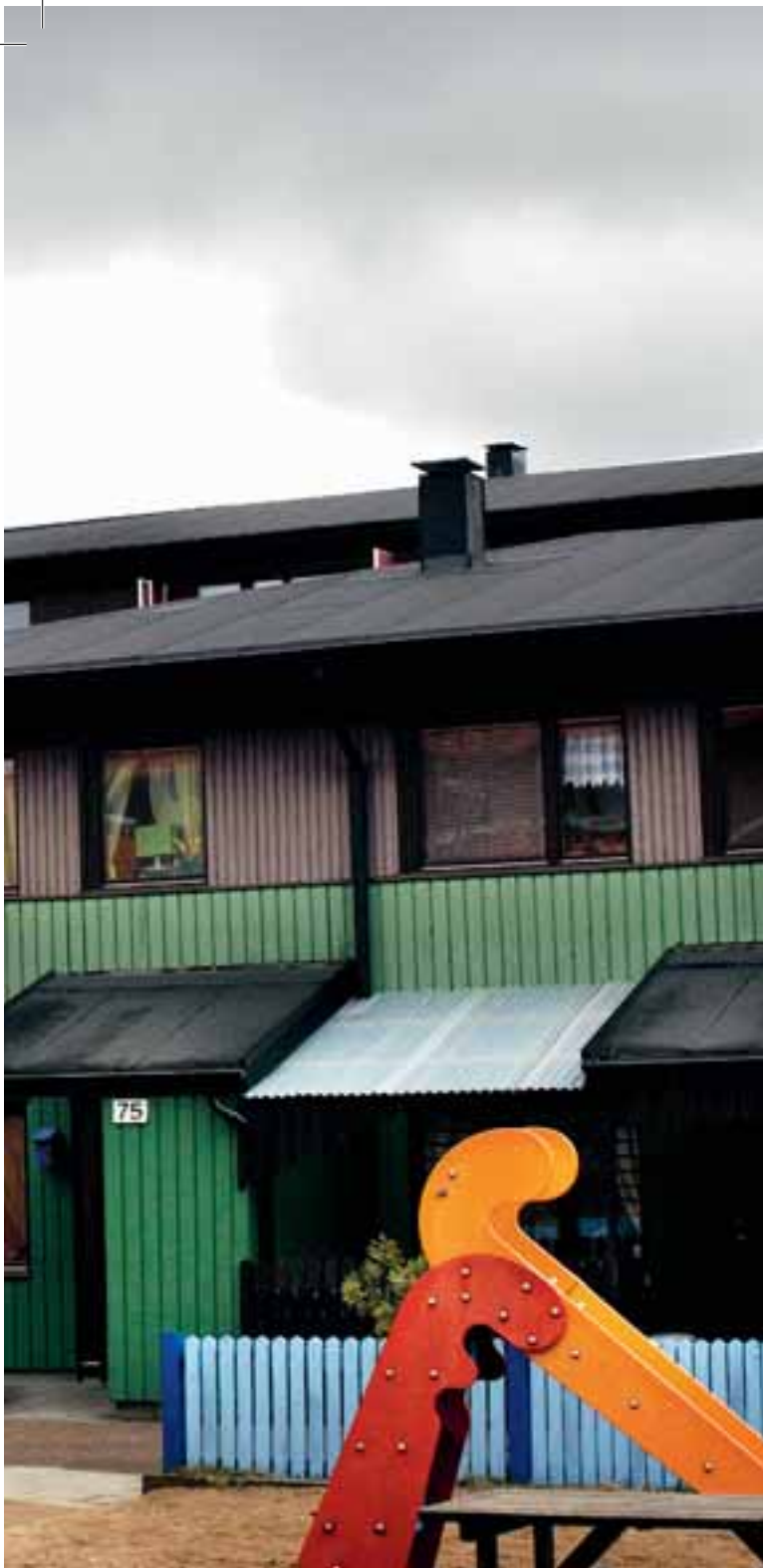
FAKTA MOA KARLBERG

ÅLDER: 22 år

UTBILDNING: Tre år på Nordens Fotoskola, Biskops Arnö

AKTUELL: Finns med på Världskulturmuseets utställning om trafficking. Utställning på Arbetets Museum i Norrköping i höst.

HEMSIDA: www.moakarlberg.com

ANGERED 2003: Två musikintresserade kvinnor från Estland erbjuds att spela in en skiva i Sverige. Mannen som vill hjälpa dem har egen studio och verkar trovärdig. När de kommer till Göteborg tvingas de att ha sex med mannen, och blir sålda till flera andra män.

SÖDRA SKÅNE 2005: En sexköpare upplåter sin villa för prostituerade, som han säljer och själv utnyttjar för sex. Om en slovakisk kvinna skryter han att han "dunkar henne tre gånger om dagen".

SOLNA, STOCKHOLM 2003: En kvinna förmår sammanlagt 35 kvinnor att resa från Estland. Hon tvingar dem att sälja sex mellan klockan 12-24 varje dygn. Dörren till lägenheten kan endast öppnas med ett fjärrlås, som kvinnan styr via sin mobiltelefon. .

Anna Carlstedt är vice förbundsordförande i IOGT-NTO, doktor i fransk renässanslitteratur och curlingförälder med socialt patos. Mammans alkoholism är hennes största drivkraft att hjälpa andra.

Carlstedt

»Strider för de utsatta barnen«

AV MARIA ZAITZEWSKY FOTO MARIA ANNAS

Det händer ofta att Anna Carlstedt känner en våg av tacksamhet över att inte behöva mötas av några obehagliga överraskningar när hon sätter nyckeln i låset hemma på Reimersholme i Stockholm – inget fyllesvammel, inga tomma spritflaskor.

Minnena från barndomen och mammans alkoholism är påtagliga och smärtsamma, men är samtidigt hennes drivkraft och styrka i det sociala arbete hon utför inom IOGT-NTO.

– Jag ägnade hela min barndom åt att skydda mamma. Det var mycket lögn, som alltid i alkoholistfamiljer, och när min pappa reste i jobbet var det jag som skötte hushållet och tog hand om min handikappade bror, säger Anna och fortsätter:

– Han försökte hålla ihop äktenskapet, men till sist gick det inte och mina föräldrar skilde sig. Mamma blev successivt sämre och förlorade jobbet som lärare. Hon blev aldrig fri från alkoholen och dog för ett och ett halvt år sedan i bukspottkörtelcancer, en sjukdom som ofta orsakas av alkoholism.

Anna berättar sakligt och resonerande – trots de tunga minnena. Det är som att hon står lite utanför och betraktar det som en gång var. Hon ler ofta och har ett energiskt kroppsspråk; hon tycks vara en sådan person som har tusen järn i elden, miljoner idéer och en målmedvetenhet som kan försätta berg. Målmedvetenheten är sprungen ur hennes bakgrund, men den hade lika gärna kunnat slå åt andra hållet och resulterat i ett destruktivt leverne.

– Antingen blir man bitter och slagen eller så hämtar man energi och kraft ur sina erfarenheter. Jag ser mig som en överlevare, konstaterar hon.

Vi träffas i fyrarummaren där hon bor tillsammans med sin

man Per-Anders och sönerna Richard, 4 år och Christoffer, 8 år. Hemmet är färgstarkt och känns avspänt rörigt med proppfyllda bokhyllor, sittvänliga möbler och varma toner på väggarna. Enkelt och utan krusiduller, precis som Anna själv.

Ursprungligen kommer hon från byn Resele utanför Sollefteå. Det var där hon som trettonåring gick med i den lokala UNF-föreningen. Men att det blev UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund, var mest en slump.

– De hade rolig teaterverksamhet och jag blev intresserad. Men jag hade lika gärna kunnat gå med i ett religiöst samfund. För mig var det aktiviteterna som stod i centrum. Och chansen att komma hemifrån. Det var ingen på den tiden som talade om barn till alkoholister, berättar Anna.

Det var först långt senare, när hon kom i kontakt med kamratstödet, som hon förstod kopplingen mellan UNF och missbruk i familjen.

1991 BLEV HON INVALID i UNFs förbundsstyrelse, men hoppade av när hon var 26. Hon ville ägna sig åt annat, men blev snart tillfrågad om hon kunde tänka sig att sitta med i IOGT-NTOs förbundsstyrelse.

– Jag tackade ja och insåg att jag gillade det. Jag märkte att jag kunde påverka, att det går att göra förändringar, även om processerna ibland är väl långsamma. Men det är så det är i en demokratisk organisation. Alla måste vara med, annars blir det inget. För mig är det de utsatta barnen som står i fokus. Så länge det finns barn till alkoholister kommer jag att kämpa, säger Anna.

Till en början ville hon inte befatta sig med de sociala frågorna. Det var för känsligt, för nära. Nu ser hon sin bakgrund som en tillgång. Den ger henne trovärdighet och energi och tar ner frågorna på jorden. Sociala frågor handlar i grund och botten om liv och död, menar hon. Det är så konkret som det kan bli – och det

» I Sverige blir vi ofta överkörda av politikerna och folk bara accepterar. Det är inte klokt! «

tilltalar henne. Kamratstödarna är själva före detta missbrukare och vet exakt vad det handlar om.

– Just nu arbetar vi mycket med familjeläger för barn till alkoholister och samarbetar också med scouterna, UNF och Junis. Lägren är jättebra, eftersom barnen får ökat självförtroende och träffar andra i samma situation. Alldeles nytt är Huskuren, där familjer som har det jobbigt får hjälp till självhjälp. Då går en person in och är med vid olika aktiviteter och ger därefter stöd och tips utifrån de problematiska mönster familjen tampas med.

Idag är hon arvoderad vice ordförande, för att hjälpa förbundsordförande Sven-Olov Carlsson. Det innebär ganska mycket resor ute i landet. Just den här kvällen är hon på väg till Mölndal efter att intervjun är avslutad.

Stressigt?

– Nej, inte särskilt. Visst reser jag mycket, men jag är också mycket hemma. Det är ett privilegium och gör att jag kan vara en ganska närvarande mamma. Dessutom har jag en jämställd man, som drar det tyngsta lasset hemma. Utan honom skulle det inte fungera, säger hon och nämner att familjen också har ett bra nätverk som ställer upp vid behov: svärföräldrar, Annas pappa och barnens gudmodrar.

Anna är inte så mycket för hushållsarbete – den biten är maken bättre på. Däremot njuter hon av att sitta på familjens stora balkong, som faktiskt är mera som en inglasad altan.

– Här sitter vi och äter från påsk till allhelgonahelgen, säger hon glatt och berättar att maten brukar langas via köksfönstret.

Hon tycker att hon är en riktig curlingmamma, som helst vill att söner ska glida fram på en räkmacka.

I nästa sekund skrattar hon åt sina egna ord. Så får man ju inte säga! Sanningen är ju att det inte alls är okej att man krattar framför sina barn.

– Jag försöker lära dem att alla inte har det så bra som vi har det. Det är särskilt viktigt när man bor i stan, där nästan alla lever privilegierade liv. Vi umgås mycket med min handikappade bror och med folk som har missbrukarbakgrund.

ANNA HAR ALDRIG DRUCKIT alkohol. Hon kände tidigt avsmak, eftersom hon på nära håll upplevde missbruk. Men hon har inga moraliska synpunkter på dem som väljer att dricka måttligt och ser sig inte som en bättre människa bara för att hon är nykterist.

– Jag hade ju aldrig upplevt måttligt drickande. Mamma drack genast upp spriten, så vi hade inget hemma. För mig var alkohol allt eller inget. Jag valde aktivt att inte dricka, men hade lika gärna kunnat bli kär i en missbrukare och själv trilla dit, det är ju ganska vanligt bland barn som jag.

Suget efter kickar och kaos har Anna kvar, kanske som en rest från barndomens oförutsägbara tillvaro.

– Jag behöver nya utmaningar, det får inte bli för monotont och vardagligt. Då måste jag "röra om" lite, för att få en kick. Men det handlar lyckligtvis mest om präktiga saker, som att ta

Diplom för doktoravhandlingen om Nostradamus.

Frankrike har alltid varit Anna Carlstedt nära.

med familjen till Paris halvårsvis, säger Anna med ett leende och refererar till de två tillfällen då hennes forskning förde henne och familjen till Frankrike.

Landet har en alldeles speciell plats i hennes hjärta och hon beundrar fransmännens civilkurage och förmåga att stå upp emot makten. De är väldigt solidariska med de svagaste när det kommer till kritan.

– I Sverige blir vi ofta överkörda av politikerna och folk bara accepterar. Det är inte klokt!

Nackdelar finns förstås också. Exempelvis att Frankrike är ett utpräglat klassamhälle och att den som hamnat i fattigdom svårigen kan ta sig ur det.

Som 18-åring for Anna till Paris som au pair, senare blev det studier både där och vid Stockholms universitet. Hon fördjupade sig i renässansen, dess fascinerande historia och litteratur och fastnade för Nostradamus poetiska språk. Det hade ingen forskare tidigare gjort – alla fokuserade på profetierna. Tio år senare – förra året – doktorerade Anna på Nostradamus som poet.

Hennes avhandling har rönt uppmärksamhet, hon har suttit i teves morgonsoffor och blivit omskriven i pressen.

– Jättekul, tycker Anna, som fortsätter att forska och som dessutom har översatt Nostradamus till svenska. Några dagar i veckan undervisar hon vid institutionen för romanska språk.

ANNA BESKRIVER SIG SJÄLV som målmedveten, engagerad och nyfiken. Ett gott självförtroende har hon byggt upp genom åren.

Katastroftänkandet har hon dock med sig som ett ständigt bagage, van vid att alltid ha en plan B, utifall att, vilket hon tycker är både en fördel och en nackdel.

– Jag tror också alltid att allt hänger på mig. Jag ska fixa allt och förväntar mig samtidigt cred för det. Jag kan lätt bli lite martyr och känner mig sårad om ingen ser det jag gör, säger hon med en axelryckning och tillägger att det där beteendet nog är lite typiskt kvinnor.

– Det där jobbar jag med varje dag. Att våga släppa taget och delegera.

Nykterhetsrörelsens röst i framtiden ser hon positivt på och hon ser främst tre stora utmaningar. En är att bli mer lyhörd och vara mer aktiv, både i debatten och ute bland föreningarna. En annan är att jobba ännu mer på att IOGT-NTO ska vara en organisation för alla trosinriktningar och kulturer, att organisationen ska vara religiöst och politiskt obunden.

– Alla måste få plats, muslimer, godtemplare, homosexuella och pingstvännar. Men det är vi bra på redan nu, vi har högt i tak på så vis. Däremot tycker jag inte att man ska få vara med om man är nazist. Där måste man dra en gräns.

En tredje utmaning är att bli bättre på att samarbeta med andra, utanför rörelsen. KRIS, kommuner, skolor är några exempel.

– Det är genom att samarbeta som vi gör verklig nytta och kan nå ut till många fler, säger Anna och passar på att knorra lite

Katastroftänkandet har Anna Carlstedt med sig i bagaget efter uppväxten med en alkoholiserad mamma. Hon har alltid en plan B till hands. Det goda självförtroendet har hon fått bygga upp genom åren.

över de 700 IOGT-NTO-lokaler, som i många fall ligger helt "åt fanders".

– Jättefina hus, men de ligger helt fel och det är ett problem. Varför ligger IOGT-NTOs kansli på Stora Essingen i Stockholm till exempel? Det borde ligga mitt i centrum, kanske med ett café ut mot gatan, där folk kan gå in och fika. Personligen skulle jag vilja se mycket mer interaktion med allmänheten, så att vi verkligen syns och hörs i människors vardag. ■

FAKTA ANNA CARLSTEDT

ÅLDER: 36

FAMILJ: maken Per-Anders, söner Richard, 4 och Christoffer, 8

BOR: I en 4-rumslägenhet på Reimersholme i Stockholm

GÖR: vice förbundsordförande i IOGT-NTO, forskare i fransk medeltidslitteratur

Goda alkoholfria drycker

Vårens fester står för dörren. Men som nykterist är det här med dryck ofta ett knepigt kapitel. Hur kul är det att dricka vatten till en lyxig festmåltid? DNs vinexpert Bengt-Göran Kronstam har provsmakat Systembolagets alkoholfria.

■ **ALKOHOLFRITT** De senaste fem åren har Systembolaget spottat upp sig rejält vad gäller alkoholfria alternativ och numera finns det femton alkoholfria viner att välja mellan; röda, vita, mousserande och så öl. Några smakar sådär, några är riktigt goda och fungerar bra att skåla i på studentkaset.

Min egen favorit är det alldeles nya Maison Rosé, som är fruktigt och fräscht med inslag av krusbär. Därtill läckert rosa. Men själv är jag ingen kännare och kan bara bedöma om ett vin smakar okej eller inte.

Bengt-Göran Kronstam, som är vinexpert på Dagens Nyheter, har däremot mer tränade smaklökar. Han har testat hela Systembolagets alkoholfria sortiment och hans betyg publicerar vi här nedan.

Bengt-Göran Kronstam är vinskribent på Dagens Nyheter och sitter i styrelsen för Föreningen Fruktdrycker.

FOTO: JOHAN BERGMARK

– Jag tror att man kan minska riskerna genom att lära sig vettiga dryckesvanor. Och jag ser det som en självklarhet att det ska finnas bra alkoholfria alternativ till dem som inte vill eller kan dricka alkohol, säger han.

Han vet att det skulle gå att göra mycket bättre alkoholfria viner, om någon bara vågade satsa.

– Men tyvärr är det ingen som är beredd att betala för det, eftersom efterfrågan är förhållandevis låg, säger Bengt-Göran och fortsätter:

SOM VARANDE EXPERT PÅ drycker, har han en bred och kunskapsbaserad smak och slår gärna ett extra slag för alkoholfritt, som han anser behandlas ganska styvmoderligt – trots Systembolagets utökade sortiment. Han sitter med i styrelsen för Föreningen Fruktdrycker och känner ett ansvar inför sina läsare att informera om riskerna med att dricka alkohol.

»Alkoholfria viner skulle kunna bli hur stort som helst! De som dricker alkoholfritt har ju samma krav som alla andra på goda smakupplevelser.«

nykterister, utan även bland andra, som av olika anledningar vill välja bort alkohol.

I DAG PRODUCERAS ALKOHOLFRIA viner genom att man – genom en komplicerad process – tar bort alkoholen från vanligt vin. Kvar blir alltså ett avalkoholiserat vin – som enligt många ofta får en fadd och trist smak.

– Det går ju inte att komma ifrån att alkohol, i likhet med fett, är en smakbärrare. Det är stört omöjligt att få fram samma rika smaker i ett avalkoholiserat vin. Därför anser jag att det vore mycket bättre att strunta i att använda vanligt vin som utgångspunkt, och i stället skapa en helt ny produkt, där utgångsläget är en god, fräsch och smakrik dryck, utan alkohol, säger Bengt-Göran Kron-

stam, som för många år sedan, på Systembolagets uppdrag, genomförde experiment tillsammans med Trensoms Musteri.

– Min idé var att först reducera alkoholen, sedan tillsätta vin upp till den tillåtna gränsen och sedan krydda upp det hela med sådant som vinkännare brukar associera till; svartvinbärsarom, vanilj, flä-

Vinexpert testar Systembolagets alkoholfria

Alternativ till champagne/mousserande

- *** 44 kr 1 Schloss Boosenburg (Carl Jung) Tyskland 1966
- * 39 kr 0,5 Billabong Sparkling Brut (Patriiti) Aus 1945

Alternativ till röda viner

- *** 28 kr 1 Inglenook StRegisCabernetSauvignon, USA 1931
- ** 38 kr 1 Sutter Home Fre Premium Red, USA 1930

Alternativ till vita viner

- *** 38 kr 2,5 Sutter Home Fre Premium White, USA 1941
- * 41 kr 0 Sutter Home Fre Chardonnay, USA 1969
- 31 kr 0 Blue Nun Light(Sichel Schöne)Tyskland 1952

Prisvärde är en avvägning mellan pris och kvalitet **** Fynd!

till sommarens fester

Kvalitet anges i flera nivåer; 5 är absolut toppkvalitet, 0 att drycken är utan fel, men saknar direkt positiva egenskaper, -2 anger att drycken är av dålig kvalitet

Alternativ till aptitretande drinkar

**** 27 kr 3 Sanbitter Röd, Italien 1999

Alternativ till bål och söta drinkar

** 23 kr 0,5 Peach Pearl, Polen 1949

* 29 kr 0 Mousserande Jordgubbsvin Alkoholfri, Österr 1918

15 kr -2 Kiviks Herrgårdscider Äpple, Sverige 1984

*** bästa köp ** rekommenderas * prisvärt - ej prisvärt

GRAFIK: EDUARDO MUTIS

der, med mera. Det visade sig gå alldeles utmärkt. Vi gjorde både vitt, rött, rosé och en alkoholfri kir som smakade långt bättre än alla de andra "lättniner" jag hade provat. Men mer än så blev det inte, från idé till produkt var steget för långt.

Ett skäl är Systemets monopol, på gott och ont, menar Kronstam. Å ena sidan är Systemet ålagt att också saluföra alkoholfria alternativ, å den andra medför bolagets ensamrätt att livsmedelbutikerna inte anser sig ha något större utrymme för alkoholfria alternativ.

En av Bengt-Göran Kronstams favoriter i Systembolagets utbud är – märk väl – inte ett "vin", utan den italienska Sanbitter Röd.

– Förebilden är Campari och doften är stor och spännande med söt, tropisk frukt-
arom, fin bärighet och en underliggande

ton av malört. Smaken är söt och bitter. I Italien är alkoholen underordnad smaken, på samma sätt som vegetariska rätter där serveras för att de är goda i första hand, säger han.

TV-PROFILEN OCH VINKÄNNAREN CARL-JAN Granqvist är inne på samma linje – att den alkoholfria drycken borde lyftas fram för sin egen skull. Dessutom anser han att det är vansinne att nykterister ska behöva dricka "vin", även om det är avalkoholiserat.

– Eftersom vin står för något negativt om man är nykterist, så är det ju absurt att behöva ha något med vin att göra alls. Särskilt som det inte smakar speciellt gott. Man dricker låtsasvin, i stället för att få en riktigt bra alkoholfri dryck, säger Carl-Jan Granqvist och understryker att behovet att torra, alkoholfria alternativ är stort. Inte

Carl-Jan Granqvist och kocken Fredrik Kempenberg.

FOTO: KNUT KOIVISTO/SVT

bara bland nykterister, utan även bland folk som vid vissa tillfällen måste avstå från alkohol, exempelvis vid bilkörning eller graviditet.

Han säger de flesta alkoholfria alternativ som finns på marknaden och menar att de flesta är för söta eller bara trista och smaklösa. Att vi har fått så många varianter på bra bubbelvatten

tycker han är positivt, men menar att det inte räcker.

IDEALET ÄR EN DRYCK med liknande egenskaper som vin, men utan alkoholen; alltså med mineraler och andra substanser med munhålekvalitéer, som exempelvis garvsyra. En helt ny, och väldigt god dryck, som har just de egenskaper han efterlyser är Blåbär 100%. Den är gjord uteslutande på blåbär från de bärrika skogarna kring Grythyttan och Saxhyttan och är helt utan tillsatser. Carl-Jan Granqvist tycker att drycken påminner till färg, karaktär och delvis smak, om ett fylligt rödvin.

– Här kan man dofta in olika nyanser och drycken har den rätta karaktären och strävheten som gör att den fastnar i gom-seglet. Eftersmaken är god och lång och drycken passar väldigt bra till ljust kött och ost, säger han entusiastiskt och menar att det här skulle kunna bli en riktig storsäljare. Drycken finns numera även gjord på lingon. Carl-Jan skulle också gärna se nypon som en variant till en alkoholfri dryck, av samma typ som Blåbär 100%.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewskey@iogt.se

FAKTA AKOHOL OCH KALORIER

Ju högre alkoholhalt, desto fler kalorier. Att dricka alkoholfritt är alltså främjande för hälsan på många sätt.

PUNSCH	259 kcal/dl
WHISKY	245 kcal/dl
RÖDVIN	72 kcal/dl
VITT vin	69 kcal/dl
STARKÖL	50 kcal/dl
LÄSK	41 kcal/dl
ALKOHOLFRI ÖL	15 kcal/dl
VATTEN	0 kcal/dl

Ann-Louise Friberg från Föreningen Fruktdrycker dukar upp på IOGT Centro i Göteborg.

FOTO: FREDRIK HERRLANDER

DRINKTIPS!

Vårdrink

1 liter sodavatten,
röd karamellfärg
(några droppar)
1 cl San Pellegrino

Gröna ishavet

1 flaska Billabong
6 dl fruktsoda eller
sodavatten
1 dl koncentrerad Lime
is (krossad eller kuber)
gröna cocktailbär, citron-
melissblad eller limeskiva

Damernas

1 liter färdig ananasjuice
2 tsk finriven ingefära
5 tsk flytande honung
1 matsked kokosflingor
garnera med pitahaya

Blanda goda drinkar med frukt

Ann-Louise Friberg från Föreningen Fruktdrycker dukar upp färska frukter, olika glas och allehanda alkoholfria drycker på IOGT Centros cafe i Göteborg. Det är dags att lära sig göra goda fruktdrinkar.

■ **ALKOHOLFRITT** Till att börja med får gruppen smaka den alkoholfria champagnen Billabong. Och Ann-Louise säger att många som inte druckit alkohol tidigare kan tycka att den smakar vin. Och den här gruppen är inget undantag, de tycker att champagnen smakar vin och blå.

– Det ni reagerar på är att det smakar lite jäst. Jag förmodar att ni kommer att gilla de söta bubbelvarianterna bättre.

Jordgubbs- och persikobubbel faller ungdomarna på läppen och alla tar en omgång till.

Likt en trollkarl fortsätter Ann-Louise Friberg plocka upp olika spännande attiraljer ur sina kassar. Hon visar minst tio olika slags glas som man kan servera drinkar i och en massa olika snygga föremål att pynta med.

NÄR ANN-LOUISE BERÄTTAR ATT det finns 25 olika alkoholfria drycker av god kvalitet att köpa på Systembolaget får hon frågan varför man ska köpa alkoholfria alternativ där. Man kan väl lika gärna kan dricka vatten, juice eller läsk?

– Självlklart kan man det. Men det kan-

ske inte är så kul att dricka juice på en fin middag där det till exempel serveras lax. Då kan ett alkoholfritt vitt vin vara ett bra alternativ. Det förhöjer hela smakupplevelsen.

Många av åhörarna vittnar också om att det oftast är juice eller läsk som erbjuds som alkoholfritt alternativ på stans barer och restauranger. De tycker att det är trist och undrar vad de kan göra.

– Nöj er inte med det. Fråga i stället vad de har för alkoholfria drycker och drinkar. Så länge vi nöjer oss med det befintliga utbudet kommer de inte att ändra det.

»Men det kanske inte är så kul att dricka juice på en fin middag där det till exempel serveras lax.«

En stor bålskal åker så fram på den svarta spetsduken framför Ann-Louise. Hon häller i ananasjuice, riven ingefära, flytande honung, en näve kokosflingor och citronmeliss. Bålen kallas "Damernas" och det är ens strykande åtgång på innehållet.

– Det här var jättegott, säger en ung tjej medan hon tar ytterligare ett glas.

Ann-Louise tar sedan upp en skär frukt och frågar om någon vet vad den heter. En tjej vet att den kallas drakfrukt. Och Ann-Louise berättar att det korrekta namnet är pitahaya. När hon skär itu frukten visar sig ett vitt innehåll fullt med små svarta kärnor som bildar en fin kontrast till den knallskåra kanten.

– Det här är verkligen en användbar frukt. Den är otroligt vacker att ha både som dekoration i en bål eller på kanten av ett glas.

HON LÄR OCKSÅ GRUPPEN hur man gör en snygg kant av socker på glaset medan hon propagenderar för att man ska använda sin kreativitet när man gör drinkar. Inte dra sig för att använda paraplyer, roliga sugrör, vackra frukter, cocktailbär och ätliga blommor.

– Bara för att man väljer alkoholfritt ska man inte behöva dricka i trista plastglas. Ni är unga och oförstörda, använd er fantasi. Gör drinkarna festliga och inbjudande.

Det är dags för kvällens sista drink "Gröna ishavet". Ann-Louise blandar alkoholfri champagne med fruktsoda och stänker i några droppar grön karamellfärg. Hon håller upp den i ett vackert glas med röda hjärtan och garnerar slutligen med en limeskiva. ■

GERD ERIKSSON
accent@iogt.se

FAKTA FÖRENINGEN FRUKTDRYCKER

FÖRENINGEN Fruktdrycker är en frivilligorganisation med både matproffs och munskänkar som medlemmar. Det är inte en nykterhetsorganisation, men målet är att bryta alkoholens starka ställning och göra alkoholfria drycker kända och efterfrågade. Hemsidan har tips på goda alkoholfria drycker, www.andradrycker.nu

Växter i hemmet skapar lugn inombords

VÄXTER Att leva utan gröna växter i hemmet är för många en omöjlighet. Redan under 1900-talets första hälft var de en självklara i många hem. Men varför är det så viktigt? En förklaring är att växterna ger en bild av livets och årets gång och blir en koppling till en natur som de flesta bara har på avstånd.

De står för det vackra i livet och att kunna ge dem

livskraft blir en bekräftelse på att man har vad som krävs för att skapa ett trivsamt hem.

- Människors förhållande till krukväxter kan uppfattas som ett friområde för egna tankar, en kontrast till en ofta stressig och kravfylld tillvaro, konstaterar etnologen och forskaren Claes Bergvall.

MARIA ZAITZEWSKY

Naturfolk skonade från hjärtproblem

HJÄRTA Jägare-samlare i Nya Guineas regnskogar är nästan helt skonade från hjärt-kärlsjukdomar och åderförkalkning, troligen delvis tack vare en antikropp, som kan komma att användas som vaccin i västvärlden. För hos oss är hjärt-kärlsjukdomar nämligen den vanligaste dödsorsaken. Enligt de forskare på Karolinska Institutet som har upptäckt antikroppen, har jägarna ett bättre immunsystem, som i sin tur förmodligen beror på att de har en livsföring som alla människor evolutionärt sett är anpassade till.

Fler perspektiv ger bättre samarbete

ARBETE Samarbete i all ära – men bara till en viss gräns. Forskning visar att produktutveckling sker bäst om individerna behåller sina egna perspektiv och inte försöker jämka ihop sig för mycket. Idealet är att man är medveten om skillnaderna sinsemellan och kan överbrygga dem, samtidigt som man inte får bli för lika varandra i synsättet. För spännvidden och de olika perspektiven är nämligen en förutsättning för maximalt resultat.

Unga akademiker läser mest tidning

LÄSANDE Unga människor med hög utbildning ligger i framkant när det gäller användandet av nyhetssajter på Internet. Men det innebär inte att de har övergivit den tra-

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

KLOK SOM EN FISK

GRAVIDA som åt fisk mer än tre gånger i veckan födde barn som utvecklades snabbare och blev mer begåvade än de barn vars mödrar åt mindre mängd fisk. De visar brittiska forskare i en studie på 12 000 kvinnor i Bristol. Barnen följdes upp till 8 års ålder. I Sverige äts det för lite fisk, i genomsnitt två veckoportioner. Samtidigt rekommenderar Livsmedelsverket gravida kvinnor att äta fet ostkustfisk högst en gång i månaden, på grund av de höga halterna av dioxiner och kvicksilver. Kanske måste rekommendationerna nu skrivas om.

En annan undersökning visar att omega-3 som finns i fiskolja skyddar mot minnesstörningar, enligt två nya studier publicerade i American Journal of Clinical Nutrition. En portion lax i veckan eller annan, mindre fet fisk, sex gånger i veckan, räcker för att skydda sig mot minnesförändringar.

MARIA ZAITZEWSKY

ditionella papperstidningen, visar forskning från Göteborgs universitet. Andelen som prenumererar på en morgontidning bland unga akademiker är tvärtom högre bland motsvarande åldersgrupp hos allmänheten.

Lägst andel papperstidningar finns bland teknologer, medan jurister och ekonomer är flitiga morgontidningsprenumeranter. Farhågan att nättidningar ska konkurrera ut papperstidningar är alltså obefogad.

Chokladen får eget forskarcentrum

CHOKLAD En smarrig nyhet är att Sverige får sitt första forskningscentrum för choklad. Något forskarna kommer att börja titta på är hur fettet vandrar i chokladen. Detta kan upptäckas med blotta ögat när chokladen får en gråaktig hinna.

Sömnapné av hög alkoholkonsumtion

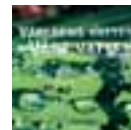
SÖMN Över 250 000 svenskar lider av sjukdomen sömnapné, mycket svåra sömnstörningar. Man är ständigt trött och kan inte prestera dagtid. 15-20 procent av alla bilolyckor vid monoton körning är sömnrelaterade. Några orsaker till sömnstörningar är oregelbundna sömnvanor, skiftarbete, psykiska sjukdomar, narkolepsi samt för hög alkoholkonsumtion.

TIPS

Lär dig mer om världens vatten

Världens vatten – vårt vatten
En bok om vatten
i ett globalt perspektiv
Av Ann-Sofie Roberntz och
Anika Agebjörn/NBV

VATTENTILLGÅNGEN är en mycket viktig global miljöfråga, som NBV, Nykterhetsrörelsens

bildningsverksamhet, i detta genomarbetade studiematerial belyser. Förhoppningen är att materialet ska inspirera till nya tankar och lokalt agerande, exempelvis genom att avstå från att köpa grödor som kommer från områden som i dag nästan inte har något vatten alls. Parallellt med studiematerialet kör NBV en utställning med bilder, som finns tillgänglig i hela landet, där man har valt att fokusera på länder som Jordanien, Israel och Palestina och den torka som råder där. Boken kan beställas via www.nbv.se

MARIA ZAITZEWSKY

John Bird vill väcka

John Bird växte upp i västra London med våld, alkohol och hemlöshet som en del av vardagen. 1991 startade han The Big Issue, idag världens största gatutidning.

■ **JOHN BIRD** The Big Issue är ett självklart inslag i Londons stadsbild. Tidningen säljs av hemlösa och i var och vartannat gathörn kan man se en försäljare. De får behålla hälften av intäkterna och eftersom tidningen är relativt lättsåld ger det viktiga extrapengar till personer som helt saknar inkomster. Idag finns det 400 aktiva försäljare bara i London.

Men när tidningen startade 1991 var det få som trodde att det skulle fungera. John Bird fick en förfrågan om att bli chefredaktör av vännen Gordon Roddick som hade varit i New York och tagit intryck av gatutidningen Street News. John nappade direkt. Han hade själv upplevt hemlöshet och var starkt kritisk till välgörenhetsorganisationernas arbete. Det gjorde att han hamnade i konflikt direkt.

– De pekade ut mig som djävulen själv, men eftersom de kände till min bakgrund var de tvungna att ta mig på allvar, säger John och gestikulerar med armarna för att understryka att han menar allvar.

– Problemet med folk som arbetar med hemlöshet är att de ger för mycket kärlek och sympati. De tycker synd om dem. Jag ser på hemlösa som människor med en stor potential. Men de hålls tillbaka av samhällsstrukturer och passiviserar av bidragssystemet. Med The Big Issue ville vi hitta ett sätt för dem att tjäna egna pengar.

ÄVEN DE HEMLÖSA VAR skeptiska i början. De trodde inte på idén och i John såg de ännu en representant från medelklassen som talade om för dem vad de skulle göra. Det krävdes mycket övertalning och i det arbetet har John haft ovärderlig hjälp av sin bakgrund.

Han föddes i Notting Hill i västra London 1946. I dag är Notting Hill fashionabelt, men då var det en innerstadsslum. Det var smutsigt, fuktigt och trångt. Den bästa lekplatsen var sönderbombade kvarter som ännu inte restaurerats efter krigsåren.

– Vi levde fattigt och familjen blev hemlös när jag var fem år. Senare placerades jag på ett barnhem där jag bodde i flera år. Först när jag var tio år flyttade jag tillbaka

John Bird ser hemlösa som människor med stor potential, inga man ska tycka synd om.

till familjen. Då blev jag indragen i kriminalitet och droger och rymde ständigt hemifrån. Jag levde till och från på gatan i många år, säger John.

Den struliga livsstilen fortsatte i många

– Vi som är uppvuxna bland den vita arbetarklassen bär på så mycket bagage. Rasismen är ett av våra största problem. Ett annat är att jag såg mig som världens största offer. Det är samma sak med många

hemlösa och så länge man ser sig själv som ett offer händer ingenting. Det är nämligen ett heltidsjobb i sig.

»Problemet med folk som arbetar med hemlöshet är att de ger för mycket kärlek och sympati. De tycker synd om dem.«

år. Först när han i 20 årsåldern, i mitten av 1960-talet, gick med i en revolutionär trotskistisk organisation förändrades hans liv. Med hjälp av sina nya vänner gjorde han upp sin rasism och annan barlast som hindrade honom från att lämna gatan.

DEN INSIKTEN HJÄLPTE JOHN till universitetet och senare till arbetet som chefredaktör på The Big Issue. Det är också den erfarenheten som är utgångspunkten i tidningens arbete med hemlösa. John framhåller gärna det affärsmässiga i arbetssätt.

hemlösas potential

FOTO: CARL MAGNUS HÖGLUND

En försäljare packar upp sina tidningar inför dagens arbete utanför tunnelbanenedgången vid Bond Street i London.

FOTO: CARL MAGNUS HÖGLUND

Jane Randal och Michael Hill hämtar ut veckans nummer av The Big Issue inne på kontore i Vauxhall, London.

FOTO: CARL MAGNUS HÖGLUND

– Vi har bestämt oss för att arbeta på marknaden. Vi gör en tidning som säljer och vi tar ut de hemlösa på marknaden. De använder sina egna färdigheter för att sälja.

Själv ser han sig som en entreprenör och driver flera projekt vid sidan av The Big Issue. Hans livshistoria och kreativitet gör att han är en flitigt anlitad föredragshållare med en fullspäckad kalender. Intervjun har blivit framflyttad flera gånger, men när vi startar blir han engagerad och glömmar bort en lunchbjudning på parlamentet.

The Big Issue är dock fortfarande hans prioritet. I dag ges den ut i fem editioner i Storbritannien med en sammanlagd upplaga på 150 000 exemplar varje vecka. Över

hela världen har det startats gatutidningar som har kopierat The Big Issues koncept. Bara i Sverige finns det tre stycken: Situation Stockholm, Faktum i Göteborg och Aluma i Malmö.

Nyckeln till framgången har varit en kvalitetstidning som blandar sociala reportage och nöjen. Framförallt är det många kända artister som genom åren ställt upp exklusivt för The Big Issue tack vare dess status och unika koncept.

VINSTEN SOM TIDNINGEN GENERAR går tillbaka till försäljarna genom att de erbjuds hjälp med att söka jobb. De lär sig att skriva CV, simulerar jobbintervjuer och inte minst erbjuds de att låna hela och rena kläder

FAKTA THE BIG ISSUE OCH JOHN BIRD

The Big Issue

BAKGRUND Startade 1991 i London. Finns i fem editioner i Storbritannien med en sammanlagd upplaga på 150 000 exemplar. Snygg layout och att få kända människor att ställa upp för tidningen har gjort den till världens största gatutidning. Med The Big Issue som förebild har det startats gatutidningar runt om i hela världen.

Försäljarna är hemlösa. De får behålla hälften av intäkterna själva. När de säljer måste de vara nyktra och de får inte samtidigt tigga pengar. Genom The Big Issue kan de få hjälp att söka jobb och få kontakt med andra organisationer som hjälper hemlösa.

John Bird

FÖDD 1946 i Notting Hill i London.

BAKGRUND Grundare och chefredaktör för The Big Issue. I självbiografen *Some Luck* har han skrivit om sin väg från fattigdom och hemlöshet till respekterad entreprenör och chefredaktör. Kan beställas direkt från The Big Issue, tel. 0044 20 7526 3259 eller e-post books@bigissue.com

inför intervjuer. Det finns ingen statistik över hur många som har hjälpts till ett bättre liv genom The Big Issue. Däremot är det tydligt att försäljarna utstrålar en stolthet som få andra i samma situation kan uppvisa. Inne på kontoret i Vauxhall är det full fart. Försäljare hämtar ut veckans nummer. Två av dem är Jade Randall och Michael Hill.

– Vi får in ett par extra pund som vi kan köpa filtar och kläder för. Det är kallt nu och det finns ingen plats på härbärgena. Vi vill sova tillsammans, men det är svårt för oss båda att få plats på samma ställe, säger Michael.

CARL MAGNUS HÖGLUND

accent@iogt.se

Astrid Lindgrens liv i bilder tillför en d

Kulturhuset i Stockholm Astrid Lindgrens liv i bild

UTSTÄLLNING Astrid Lindgren är vår kanske allra största författare genom tiderna och hennes barnböcker finns översatta till nästan jordens alla språk. Nu har hon återuppstått genom en stor samling fotografier på Kulturhuset i Stockholm. Utställningen kommer senare att turnera.

Barndomens småländska miljöer och den "trygghet och frihet", som hon fick med sig hemifrån betydde mycket för de berättelser Astrid Lindgren skrev och det motstånd hon bjöd när hon tyckte att saker inte stod rätt till. Hon beskriver det själv i ett par filmer som visas i utställningen, bland annat i Margareta Strömstedts klassiska intervjufilm från 1986.

Hjälp hjärnan att utvecklas bättre

Den översvämmade hjärnan
av Torkel Klingberg
Natur&Kultur

FAKTA Den moderna informationsteknologin fyller vår vardag med en oavbruten flod av information och distraktioner. På kontoret

utsätts man för avbrott i snitt var tredje minut och på datorn har många upp till åtta fönster öppna samtidigt.

Knöligt? Jo, med tanke på att vi föds med samma hjärna som stenåldersmänniskorna för 40 000 år sedan är det kanske inte så konstigt om vi ibland får en känsla av att vår kapacitet inte räcker till.

Boken belyser på ett informativt och lagom populärvetenskapligt sätt hur vår hjärna fungerar och reagerar när det gäller denna översvämning av information. Författaren reder ut begrepp som korttidsminne, arbetsminne och simultankapacitet – egenskaper som premieras framför allt i arbetslivet.

Men hur kan vi hitta en balans mellan krav och för många? Lyckas vi, så är chansen god att utveckla hjärnans kapacitet på riktigt.

MARIA ZAITZEWSKY

Iris tog sig ur sin autism

En annorlunda barndom
av Iris Johansson
Forum

SJÄLVBIOGRAFI När Iris Johansson var liten satt hon helst under ett bord och vaggade fram och tillbaka. Hon skrattade på fel ställen, kunde knappt

Mamman spelad av Barbora Bobulova tillsammans med dottern, spelad av Marta Nobili och sonen, spelad av Alessandro Morace.

ITALIENSK REALISM

Allt om min pappa
Italiensk film med bl a Kim Rossi Stuart, Alessandro Morace

FILM Vad är det med italienska dramer som gör att andra filmer ofta bleknar i jämförelse? Är det känsloutspelen, realismen, den psykologiska skärpan och de genomarbetade manusen – och att de ytterst sällan blir sliskt sentimentala? Oavsett vad det handlar om är det ett faktum att jag varje gång blir lika hänförd och imponerad. Den här filmen är inget undantag. En syster, en bror och deras pappa utgör en liten familj – boende i en sliten lägenhet någonstans i södra Italien – efter att ha blivit övergivna av mamman och hustrun. Familjen försöker hållande att få vardagen att fungera, men det går bara sådär. Pappa Renato kämpar med att få ihop ekonomin, samtidigt som han kämpar mot ensamheten, sorgen och maktlösheten i att aldrig riktigt räcka till. Historien är berättad ur 11-åriga Tomassos synvinkel, en allvarlig pojke som bär för mycket ansvar på sina späda axlar. En dag dyker barnens mor Stefania upp och lovar att hon denna gång ska stanna och blir den mamma barnen så förtvivlat längtar efter.

"Allt om min pappa" är en gripande film om en familj i kris och om en ung pojkes väg mot att bli vuxen. Den som inte berörs på djupet av det finstämda och uttrycksfulla skådespeleriet, mustigheten och trovärdigheten – filmen visar livet precis så som det är, skört, ibland bedrägligt, men ändå hoppfullt – måste ha ett hjärta av sten.

MARIA ZAITZEWSKY

prata och klarade inte att umgås med andra människor. När hon var tolv år tog hon det första medvetna steget att lämna sin autism. Idag fungerar hon näst intill normalt. Om sin

barndom som gravt autistisk berättar Iris Johansson i den här intressanta boken. Hon växer upp i en gammaldags storfamilj som bedriver jordbruk i Västergötland. Hemmet är öppet för allsköns utstötta individer, som periodvis får tak över huvudet. Ganska

snart står det klart att Iris inte utvecklas som andra barn. Hon har ändå tur i uturen som har en lyhörd och tålmodig pappa som för en outtröttlig kamp för att få henne att kommunicera med omvärlden. "En annorlunda barndom" är en unik självbiografi, så tillvida att den ger en intensiv och närgående bild av hur det är att vara autistisk. Samtidigt är den ganska svårforcerad och stundtals känner jag att jag nästan ger upp, eftersom Iris är så oerhört svår att tycka om och eftersom man nästan själv går vilse i hennes inälvandhet. Men om man orkar sig igenom boken, får man sig en fascinerande historia till livs.

MARIA ZAITZEWSKY

När virus hotar hela samhället

Främmande fågel
av Anna Jansson
Prisma

KRIMINALROMAN En morgon sitter en främmande duva

utanför Ruben Nilssons duvslag i Klintehamn på Gotland. Ruben blir glatt överraskad av den

oväntade gästen som är en ovanligt kraftfull och vacker fågel. Glädjen blir dock kortvarig, redan dagen därpå ligger duvan död i redet. Kort därefter insjuknar Ruben i influensa och det blir grannkvinnan Berit Hoas som får sköta om honom på sjukbädden. Berit jobbar extra som kokerska på ett fotbollsläger för öns ungdomar och när hon i sin tur insjuknar ett par dagar efter Ruben så är bollen i rullning. Läkarna förstår att det rör sig om fågelinfluensa och omfattande åtgärder för

1 dimension till bilden vi bär inom oss

Men mest av allt är det bilder, bilder och åter en massa bilder som visas. Privata i svartvitt från barndomens och tonårens Vimmerby, familjeliv i Stockholm och på Furusund, men också proffsfotografers bilder, som har fångat ögonblick i offentliga sammanhang.

Det är en intressant och suggestiv utställning, som i all sin enkelhet tillför ytterligare något till den bild av

Astrid Lindgren som vi alla svenskar, mer eller mindre, bär med oss.

Boken "Astrids bilder" (Max Ström) ges ut i samband med utställningen, som pågår till 2 september.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitewsky@iogt.se

att stoppa smittspridningen sätts in. Bland annat tvingas man isolera folk mot deras vilja. Allmänhetens förtroende för smittskyddsläkaren är lågt och man börjar utkräva ansvar från sjukvårdspolitiker och läkarkår. När det sedan uppdragas att den medicin som finns att tillgå inte är verksam mot just den här virusstammen är paniken nära.

"Främmande fågel" är en mycket trovärdig och skrämmande skildring av hur maktlöst samhället står inför hotet från svåra sjukdomar och av hur irrationellt folk reagerar när deras egna och anhörigas liv står på spel. Jag hade klarat mig utan själva deckargåtan eftersom berättelsen om epidemin var alldeles tillräcklig men nu är detta ändå en deckare och upplösningen är både spännande och tjugig. En bok att varmt rekommendera för kulna vinterkvällar – men när halsen plötsligt känns lite skrovlig så kan man inte låta bli att känna sig illa till mods...

ANNA LUNDBÄCK

FOTO: JACOB FORSELL

Vackert med äkta livserfarenhet

Natten innan de hängde Ruth Ellis av Margareta Strömstedt
Albert Bonniers förlag

NOVELLSAMLING "Natten

innan de hängde Ruth Ellis" är berättelsen om en kvinnas liv, från barndom till ålderdom. Det är ingen djärv gissning att det handlar om Margaretas eget liv fast det inte står uttryckligen i texten.

Boken presenteras som en novellsamling fast jag tycker snarare att det är en roman uppdelad i rubriksatta kapitel

som för all del skulle gå att läsa som separata noveller men som ger så mycket mer om de läses som en sammanhängande berättelse.

Vi får följa Margareta från uppväxten i Småland med en psykiskt sjuk mamma och småsyskon som hon tar ansvar för via åren som småbarnsmamma i Hagsätra till den äldre kvinnans försoning med den notoriskt otrogne maken och livet sådant det blev.

Mycket går att känna igen sig i, som den lilla flickans uppdelning av människor i dumma, osäkra och "älsklingar" och hur det svider när en av dem hon räknat till de "säkra älsklingarna" plötsligt förskjuter henne. Även känslan av övergivenhet som drabbar en när man är hänvisad till lekparken i en ödslig förort medan maken är borta någonstans och gör karriär är nog bara alltför välbekant för många föräldrar.

En vacker bok som genomsyras av det lugn som bara äkta livserfarenhet kan ge.

ANNA LUNDBÄCK

MISSA INTE

1 BOK "På en låga – kokbok för uteätare"

(Barking Dog Publishing) från Sveriges främsta "extremkok", Karin Sundqvist. Hon dyrkar naturen lika mycket som god mat och hennes specialitet är att laga god och lyxig mat utomhus – på fjället, till havs eller i skogen. Urläckra och inspirerande bilder varvas med lättlagade recept för den friluftstokige.

2 UTSTÄLLNING

"Slöjor" på Falkenberg Museum. Varför bär vissa kvinnor slöja? Vad

"Slöjor" – utställning av fotograf Elin Berge.

symboliserar det? Vad är frihet – och vad är tvång? Det är några frågor som fotografen Elin Berge har ställt, när hon har rest runt i Sverige och porträtterat unga muslimska kvinnor med slöja. Hennes bilder finns också som bok med samma namn, "Slöjor" (Atlas Förlag)

3 MUSIK Mauro Scoccos nya album och bok.

Dels ett samlingsalbum med hans 50 största hits, men också ett helt nytt, "Ljudet av tiden som går" – mjukt, lättlyssnat och tillbakalutat. Dessutom släpper Mauro en maffig bok med texter och noter med hans musik, "Saker som jag gjort" (Albert Bonniers Förlag).

MARIA ZAITZEWSKY

HALLÅ DÅR BENGT-ÅKE CRAS, SOM SKRIVIT BOKEN "OTRYGGARE KAN INGEN VARA"

Han värnar om barnen

Vad handlar boken om?

– Om syskonen Helena, Tomas och Mattias som växer upp med en mamma som inte kan ta hand om sig själv eller sina barn. Hon super och knarkar och inleder ständigt relationer med nya män, av vilka en har mördat sin hustru och sina barn. Syskonen lever

i en ofattbar otrygghet. Men samhället ingriper inte, trots kontakt med sociala myndigheter. Boken är en sann historia. I dag lever bara Helena och Tomas, de är i 30-årsåldern. Mattias dog som missbrukare.

Varför har du skrivit den?

– Helena och Tomas ville få ut sin historia. För Tomas är den ett dokument han kan visa sina barn. Men den är förstås också ett viktigt

FOTO: CLAES NERO

inlägg i samhällsdebatten om socialtjänsten. I det här fallet begicks en rad fel. Min drivkraft är att berätta en bra historia.

Vad gjorde att två av syskonen överlevde?

– Tomas hittade idrotten som ett sätt att ta sig ur misären. För hans del var det en otrolig bedrift, med tanke på att han är handikappad. Jag tror att vissa har styrkan, medan andra är skörare.

Vilken bakgrund har du?

På 1970-talet skrev jag en massa vildavästernböcker, senare blev det barn – och ungdomsböcker.

MARIA ZAITZEWSKY

Firandet av EUs 50-årsdag blev inte bara en hyllning till Enigheten med stort E utan lika mycket en demonstration av att unionen består av 27 olika länder med minst lika många olika uppfattningar om hur 50-årsdagen bäst skulle firas. Tamsin Rose beskriver partyt från sin utsiktspost i Bryssel.

Happy Birthday EU!

AV TAMSIN ROSE

Vad gjorde du helgen den 24 – 25 mars? För de flesta i Europa är svaret att de ställde om klockan en timme för att gå över till sommartid. Det fanns dock mer att fira, eftersom EU högtidlighöll att det var 50 år sedan undertecknandet av Rom-fördraget, det dokument som lade grunden till det europeiska samarbetet.

För att markera dagens betydelse ordnade EU-kommissionen en stor designtävling för att ta fram en logotyp. Bland de 1700 bidragen var det ett förslag från en polsk konststuderande som segrade. En blandning av bokstäver skulle visa Europas rika mångfald av språk och kulturer. Nästan omedelbart kom en stortflod av kritiska synpunkter. Den franska regeringen protesterade mot att logotypen på engelska var ännu ett tecken på det anglosaxiska övertagandet av EU som ju, förstås, var en fransk uppfinning!

Kommissionen kontrade med att låta varje land göra sin egen variant av logotypen på sitt språk. Nu kan vi alltså få 27 olika varianter av logotypen för enighet och sammanhållning! Andra kritiker påpekade att loggan ser ut som ett barnsligt utformat brev med krav på lösensumma – även om det är oklart vem eller vad som i så fall hålls som gisslan. Mer pedantiska förståsigpåare har påpekat att det faktiskt bara är sex länder som har samarbetat sedan 1957, eftersom nästan hälften av medlemsländerna har kommit med de senaste tre åren.

Efter en överenskommelse med den italienska regeringen kunde det tyska ordförändskapet välja Berlin som den historiska plats där ett nytt dokument skulle undertecknas för att fira 50-årsjubileet. Planerna på att alla de 27 medlemsländerna skulle underteckna samma doku-

ILLUSTRATION: RUZ

»Den franska regeringen protesterade mot att logotypen på engelska var ännu ett tecken på det anglosaxiska övertagandet av EU.«

ment grusades snabbt av den tjeckiska regeringen, som opponerade sig mot att man i texten lovade lösa problemet med en ny konstitution före valet till Europaparlamentet år 2009. De polska ledarna var också arga, då det fanns planer på att låta deras röster väga mindre i Ministerrådet. Slutligen ville inte Storbritannien skriva in något om "det sociala Europa" i den nya "Deklarationen".

Som det brukar gå till i EU, kom man fram till en kompromiss, och dokumentet undertecknades i stället av unionens viktigaste institutioner – Ministerrådet, Parlamentet och Kommissionen. Men alla var ändå inte nöjda. Påven lät meddela att Europeiska Unio-

nens ledare fick människor att ifrågasätta sin identitet då Deklarationen inte nämner Kristendomen.

Även om tyskar kanske inte gjort sig kända för att vara festfixare bjöd tyska regeringen på ett riktigt party. Museerna hade nattöppet, så VIP-gästerna kunde tillfredsställa sina kulturella behov samtidigt som 1000 DJs på 35 olika nattklubbar över hela huvudstaden visade att 50-åriga Europa fortfarande kan stuffa natten igenom.

Här i Bryssel firade man, helt i linje med den belgiska politikens byråkratiska natur, genom att ordna en eftermiddagsdebatt där ledande filosofer och tänkare diskuterade Europas framtid. På kvällen hölls en stor konsert, direktsänd på TV, där det bland annat spelades så kallad EuroPop. Publiken fick njuta av "The Ketchup Song" (som uppskattades enormt) och en internationell flickkör sjöng sin version av låten "The bitter end" av electro-rock-bandet Placebo. Kanske var det en ironisk kommentar från organisatörerna?

Konserten hölls framför Atomium, ett monument som konstruerades 1958 för att "symbolisera tron på vetenskapens framsteg och fredligt samarbete nationer emellan". Det byggdes för en tillfällig utställning för att visa en atoms uppbyggnad, men regeringen beslutade att det var så omtyckt att det skulle finnas kvar permanent. Ett intressant val av plats för att hålla ett EU-party.

Så vad gjorde jag den där helgen? Jag ville delta i EU-festen, det ville jag verkligen. Men efter att ha sett nyheterna med leende EU-politiker och ungefär 10 minuter av popkonserten så bytte jag kanal. Jag såg en film med Russel Crowe i stället. Föga förvånande var det mycket roligare. ■

OM KRÖNIKÖREN EN SPEJARE PÅ PLATS I BRYSSEL

TAMSIN ROSE är IOGT-NTOs "spejare" i Bryssel, där hon tidigare arbetat först som konsult för EU-kommissionen och sedan som generalsekreterare för EPHA, ett nätverk

för folkhälsofrågor. Tamsin är född och uppväxt i England men längtade tidigt efter äventyr. Innan hon kom till Bryssel har hon bland annat arbetat som radiojournalist

i Moskva. I EU-korridorerna har hon gjort sig känd för att ta sig in bakom stängda dörrar och att alltid fånga åhörarnas intresse. Tamsins stora intressen är världskul-

tur, science fiction och att förstå hur makten fungerar. Hennes motto är: "Allt är möjligt, om man tänker i tillräckligt stor skala!"

EVA ÅHLSTRÖM

Accent Nr 4			GRÖNA KULOR ESTRAÖ I TÄLLIN	I DESSA ÄR EGEN- DOM AV- SÖRANDE	LEV- NADS- TECK- NARE	MANS- GRIS					
FETTE KRYSS- BODA ÄR 1988											
				BACH- STYCKE NÄDEL- BEGÄVNING							
PROB- LEM SOM OFFRA ÄR TÄLLUR DÖLJER DRUG			VALDIG WELLES SÄMMAN LÄNNING								
				FÖR SALT ÄR MO- DELLERA		SPOOM TÄNKER DU VÄL KRYSSSET		HELA RYMSEN ÖLLE		KAN NVA ÄKER	GER GEN- SVAR
	HAR MA- HANDA GODS- AGARE	GOLF- NORM FLATT- FORM	JUNI- POJKE ÄR PENGAR		NARA ORUST			BLIR VIGD PÅ			
						SKADA KRYSS PÅ HÄNDE		FIXA SALL- SKAP			
FÄRG- GRÄNNA GRÖN- SÄKER		FÖR- ENA	ÖVER- TOG VOLVO 1875	SÄKNAR MAN PÅ AVDEL- NINGEN	SÄKNAR BIA NÄR MAN ÄR BUGEN					EVERTS FRU	KAN MAN SE SAR- HALLSAD
EN SORTS FYR			FRÖDO PÅ LUFTE		ÖRA PÅ MUNNEN MÄNNEN PÅ ROS		KAN SCOUT SLÅ	KAN MAN ÖLLE I GRIND	ÄR MU- MONA SALEN FÖR		
ÄR FLOTT I HÄRET				GRÖS- FÖRNE- KELSE BORT E				SÄDRA ETÄLLS AV RIL- SÄNDE			
TRANS- PORT PÅ BIL- DEN T H							HELT OCH HÄLLET FÖR I SKALAN				GEN- ÄNNE
		ORDES- LÖSA MUS- KER			ALL- DELES PÅ TON						
KAN LÖSA EN DEL PROBLEM						KVARTS- EGEN- SKAP					

Kryss och foto: Anders Persson

KORSORD NR 4 2007

Kryss nr 4 2007

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som därefter har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast den 25 maj 2007. Märk kuvertet Kryss 4/07.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

Vinnare nr 2 2007

FÖRSTA PRIS, TRE MILJONLOTTER: Elizabeth Lindgren, Lugnet, Lycksele. **SIDOVINSTER, VARSIN MILJONLOTT:** Sigvard Bodin, Snarböle, Norralla, A-B Sandström, Huskvarna, Annikki Mårsén, Skattungbyn, Orsa, Eric Sjölander, Årsta, Eric Magnér, Broby, Margit Nyström, Karlstad, Inga Elofson, Jönköping, Anna-Stina Lindqvist, Uppsala, Mats Höök, Eskilstuna, och Willy Lindfors, Byske. Gratulerar!

LÖSNING NR 2 2007

**Lösning
Accent-kryss
nr 2-2007**

	H		Ä		O	J	U	
	F	A	S	T	L	A	G	S
	R	I	A	S	A	T	O	N
	N	A	L	K	A	S	D	I
	S	E	M	L	A	T	R	A
H	K		L	S	A	T	A	R
E	N		L	Ä	C	K	E	R
	T	E	K	Ä	R	L	R	A
V	K		S	N	A	B	B	V
L	Ä	T	T	E	R	A	A	M
G		R	Ä	F	S	A	R	R
E	G	G	A	A	S	M	A	R
	O	F	I	N	A	L	T	E
K	A	L	I	F	O	R	N	I
R	A	K	A	R	E	G	R	A

IOGT-NTO ska bli bäst i l

År 2009 ska IOGT-NTO ha 60 000 medlemmar som är med och gör förbundet till en ledande aktör inom alla sina verksamhetsområden.

■ FOKUS 2009 – Vi måste organisera våra framgångar på ett bättre sätt, säger förbundsordförande Sven-Olov Carlsson. Det är en bra sammanfattning av vad Fokus 2009 går ut på.

Han borde veta, för det var han som i början av 2006 tog initiativ till det utvecklingsarbete som sedan dess bedrivits av förbundsstyrelsen och stämts av vid ett par samlingar med distriktens styrelser.

– Vi har fått många fler medlemmar, många nya kamrattstödsgupper och så vidare. Det gör att vi kan bedriva bättre verksamhet och få större inflytande på samhället. Men det gör det också extra viktigt att vara tydlig, säger Sven-Olov Carlsson.

– Syftet med Fokus 2009 är att öka medvetenheten om vårt utvecklings- och förnyelsearbete och få fler delaktiga. Om vi är överens om uppdraget, om hur vi vill förändra samhället, är det lättare att resonera om hur vi ska göra det.

FOKUS 2009 ÄR EN direkt fortsättning på det utvecklings- och förnyelsearbete som inleddes 1998 och som bland annat ledde fram till den tydliga prioriteringen av tre verksamhetsområden – alkohol- och narkotikapolitik, förebyggande arbete och socialt arbete.

Sven-Olov Carlsson är inte missnöjd

Förbättra det lokala arbetet är en av de centrala punkterna i Fokus 2009. Här är det Max Dahlstrand som delar ut flygblad till resenärer på tunnelbanan i Stockholm. FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

med det arbetet. Tvärtom, betonar han. De bärande principerna håller fortfarande – en folkrörelse med spridning i hela landet, helnykterheten som ideologisk grundbult för medlemskap och samtidigt stor öppenhet för nya samarbeten och nya mötesplatser.

– Men nu är det dags att titta på vad vi föresatte oss då. Blev det som vi tänkt oss, eller är det något vi behöver förändra för att få bättre effekt?

Hans egen slutsats är att det är framför allt lokalt, ute i kommunerna, som det behövs ytterligare insatser.

Jämställdhet den ständiga bakläxan

■ JÄMSTÄLLDHET 2011 ska IOGT-NTO vara en jämställd organisation. Det slås fast i den handlingsplan för IOGT-NTOs jämställdhetsarbete som ska behandlas vid kongressen i sommar. Utbildning, mätning och nya mötesformer är några av verktygen. Jämställdhet – eller kanske snarare brist på jämställdhet – har stått på dagordningen vid de senaste fem kon-

gresserna. Förbundsstyrelse efter förbundsstyrelse har fått bakläxa på sina förslag till program.

Till årets kongress föreslår förbundsstyrelsen inte ett nytt program utan en handlingsplan med tydliga mål och förslag till åtgärder, som också skrivs in i arbetsplanen för nästa kongressperiod.

– Det viktigaste är att vi kommer igång med arbetet, säger Lena

Lindgren, som tillsammans med Erik Wagner hållit i förbundsstyrelsens arbete med handlingsplanen. Jämställdhetsarbete ska vara en pågående process, och planen får inte bli en hyllvärmare.

I arbetet med handlingsplanen har de, tillsammans med Kerstin Kock på förbundskansliet, samrått med flera av dem som deltagit i arbetet med tidigare planer och

program. De har också genomfört en utbildning gjort några försök med "jämställdhetsmätning" enligt en metod som de lånat från Förbundet Vi Unga. Med den mäts bland annat hur länge kvinnor och män talar, vem som lägger förslag och hur kvinnor respektive män reagerar på varandras inlägg.

– Någon form av mätning blir det också under kongressen i Uppsala, lovar Erik Wagner.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

i klassen 2009

– Den stora utmaningen nu är att utveckla den lokala verksamheten, för att få mer kraft i rörelsen. Avgörande för hur vi lyckas, och hur folk ser på oss, är inte bara vad vi gör på nationell nivå utan minst lika mycket vad vi gör lokalt. Vi måste ha folk som kan ställa upp på möten, träffa kommunpolitiker och på andra sätt utföra vårt uppdrag.

För att stimulera det lokala arbetet vill Sven-Olov Carlsson öka antalet utvecklingskonsulenter från dagens fem till nio eller tio med tydligt ansvar för varsin region i landet.

– Om vi tror på den verksamheten som en viktig del i arbetet, måste vi öka antalet så att vi täcker hela landet, säger han. Men det måste förstås ske i nära samverkan med distrikten.

– Utvecklingskonsulenter ska inte själva utföra verksamheten, det ska medlemmar och föreningar göra. Men de kan bidra med metoder och utbildning, ge inspiration och underlätta arbetet.

Sven-Olov Carlsson återkommer ofta till IOGT-NTOs uppdrag (se rutan här intill).

– Det är inte ett uppdrag som vi har fått av samhället utan ett uppdrag som vi har tagit oss. Ett starkt uppdrag! Om vi är överens om det, blir det lättare att diskutera hur mycket vi ska ha åstadkommit fram till 2009.

Det har förbundsstyrelsen gjort och formulerat i ett antal "bra-lägen", från att IOGT-NTO år 2009 ska vara efterfrågat för

Sven-Olov Carlsson, förbundsordförande i IOGT-NTO hoppas att Fokus 2009 ska bli en av de stora frågorna vid årets kongress.

FOTO: JOHAN BERGMARK

tering av nya medlemmar och insatser för dem som hamnat i beroende.

Idag har förbundet cirka 46 000 medlemmar. Kan de verkligen öka till 60 000 på bara ett par år?

– Jag tror att det är möjligt, säger Sven-Olov Carlsson. Men det kräver en del av oss! Vi måste ta in 10 000 nya medlemmar varje år.

Han hoppas att Fokus 2009 ska bli en av de stora diskussionsfrågorna vid kongressen i Uppsala i sommar.

– Det handlar ju om vår färdväg och våra prioriteringar. Och det får konsekvenser för hur vi använder våra resurser, det vill säga för budgeten.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

»Den stora utmaningen nu är att utveckla den lokala verksamheten, för att få mer kraft i rörelsen.«

SVEN-OLOV CARLSSON, FÖRBUNDSORDFÖRANDE IOGT-NTO

Erik Wagner och Lena Lindgren.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Handlingplan för jämställt IOGT-NTO

1 90 procent av IOGT-NTOs styrelser på alla nivåer ska ha en jämn könsfördelning, det vill säga minst 40 procent och högst 60 procent av vardera könet.

2 IOGT-NTO ska utveckla mötesformerna så att alla medlemmar har möjlighet att nå sin fulla potential.

3 IOGT-NTO ska öka kunskapsnivån om jämställdhet och arbeta med attityder.

4 IOGT-NTOs jämställdhetsarbete ska genomsyra och vara en naturlig del av vår verksamhet.

För varje mål anges ett antal åtgärder. Utbildning är ett verktyg som återkommer under varje punkt. Andra åtgärder är en översyn av mötesformer och möjligheter att ha med barn på rörelsens aktiviteter. ■

FOKUS 2009

Diskutera Fokus 2009 på kongressen

Med utgångspunkt från den långsiktiga visionen "Ett samhälle, en värld, där alkohol och andra droger inte hindrar människor att leva ett rikt och fritt liv" har förbundsstyrelsen formulerat IOGT-NTOs uppdrag och åtta punkter för vad förbundet ska uppnå till 2009.

Förslaget ingår i Mål och verksamhetsinriktning, som ska diskuteras vid kongressen i sommar. Här följer ett utdrag från förslaget.

1 IOGT-NTOS UPPDRAG

IOGT-NTO är en modern folkrörelse vars medlemmar valt att leva helnyktert. Förbundet driver på utvecklingen såväl nationellt som internationellt genom att

- * arbeta för en socialt ansvarsfull restriktiv alkohol- och narkotikapolitik,
- * arbeta för att minska den totala konsumtionen av alkohol och andra droger samt att öka den helnyktra sektorn,
- * arbeta för bättre levnadsvillkor för människor som är beroende av alkohol och andra droger samt deras anhöriga, såväl barn som vuxna.

2 ÅR 2009 SKA IOGT-NTO

- * vara efterfrågat och erkänt för sina kunskaper och erfarenheter av alkohol- och narkotikaförebyggande arbete,
- * vara en ledande ideell aktör inom arbetet med människor som lever med eget eller andras beroende av alkohol och andra droger,
- * vara starkt bidragande till att alkoholskatterna behålls på lägst 2006 års nivå samt att införselkvoterna sänks radikalt så att den totala alkoholkonsumtionen minskar.

3 ÅR 2009 HAR IOGT-NTO

- * 60 000 medlemmar som upplever sitt medlemskap som meningsfullt,
- * omfattande nätverk och samarbeten kring IOGT-NTOs kärnfrågor,
- * strategiskt placerade och attraktiva mötesplatser,
- * flera kompletterande finansieringskällor,
- * varje medlems vilja att arbeta för vår vision i en organisation där alla får plats att delta och ges möjlighet påverka mycket annat.

Miljonlotteriet slår nya

Engagemang, nyckeltal och marknadsundersökningar. Det är hemligheten bakom framgångarna för IOGT-NTO Lotterier, anser VD Ludwig Alholt.

■ **IOGT-NTO LOTTERIER** Ludwig Alholt som förra året efterträdde Jan Wahlgren som VD för IOGT-NTO Lotterier, INL, har anledning att vara nöjd med utvecklingen.

Framgångarna fortsätter för Miljonlotteriet, och IOGT-NTO-rörelsen fortsätter att leva gott på överskottet. 2006 passerade försäljningen en ny drömgräns och uppgick till drygt 400 miljoner kronor. I februari i år registrerades 165 000 lottprenumeranter, fler än någon gång tidigare.

När Ludwig Alholt ska förklara vad som ligger bakom framgångarna, kommer svaret direkt:

– Engagemanget inom företaget! Det finns hos alla medarbetare, från dem som hanterar posten till kundcenter och ledningsgrupp. Alla tar tag i saker och ser till att de fixas.

– Det här drivet gör att företaget utvecklas på ett positivt sätt.

”Drivet” märks tydligt i den nya ledningsgruppen, där nyrekryterade experter tagit plats vid sidan av duktiga trotjänare.

Anders Sköld är ny affärsområdeschef för Miljonlotteriet i Sverige. Han har tidigare arbetat med affärsutveckling på Swebus och MTV.

– Det som lockade med jobbet på INL var att företaget har en tydlig ägare och att lotteriet har ett gott ändamål, säger han. Det är en situation som både vi och kunderna vinner på.

– För lottköparna är det viktigt att pengarna går till något gott men också att de vinner. Vi jobbar med drömmar!

ANN GUSTAFSON HAR ARBETAT på INL sedan 1975, de senaste åren som lotteriföreståndare och inköpare. I den nya ledningsgruppen är hon ansvarig för sociala och legala frågor, eller ”corporate social responsibility” som det heter på företagsspråk.

– Men INL är inte samma företag som när jag började, säger hon. Det har utvecklats enormt! Vi påverkas inte minst av globaliseringen, och företaget har fått större socialt ansvar – gentemot både kunder, leverantörer och anställda.

Miljonlotteriets ledning på väg uppåt: f.v. Titti Döme, produktionschef, Ann Carlsson, inköpschef, Ann Gu, Ann Samelius, ekonomichef, Susanna Samelius, ansvarig för personal ut, bak: Mattias Westholm, vice VD och utvecklingschef, Anders Sköld, affärsområdeschef.

Den nya ledningsgruppen består av elva personer.

– Men hela gruppen träffas bara ett par gånger i månaden, förklarar Ludwig

grupper av de direkt berörda och stäms av i ledningsgruppen med hjälp av nyckeltal.

– Vi arbetar med nyckeltal i hela organisationen, från antal utskick till omsättningen på lagret, säger Anders Sköld. Vi har koll på läget.

– Varje person i ledningsgruppen har sina nyckeltal att leva upp till. Det är klart att det pirrar i magen ibland. Men vi har stora möjligheter att påverka så att det blir bra.

»För lottköparna är det viktigt att pengarna går till något gott men också att de vinner. Vi jobbar med drömmar!«

ANDERS SKÖLD, AFFÄRSOMRÅDESCHEF

Alholt. Då diskuterar vi strategiska planer, utvecklingsmål och visioner.

Vid senaste mötet fick ledningsgruppen till exempel se Al Gores film ”En obekvämsanning” och sedan diskutera hur klimatförändringarna påverkar INLs verksamhet.

Det löpande arbetet planeras i mindre

KONKURRENSEN OM LOTTKÖPARNA HAR hårdnat. Postkodlotteriet och Månadslotteriet har tillkommit de senaste åren. Andra konkurrenter är A-lotterierna och Bingolotto.

– Det betyder att vi får jobba mycket hårdare för att nå resultat, säger Ludwig Alholt. Det positiva med nya aktörer är att

rekord

**nn Gustafson, ansvarig för sociala och legala frågor. I
al utveckling, och Åsa Nerell, marknadschef. Längst**

FOTO: EVA STÖÖP

de skapar en större marknad för alla, men samtidigt betyder det att vi måste vässa oss ännu mer.

– Vi är aktiva, vi utvecklar nya produkter och har några på gång. Vi vill förbättra det vi gör idag för den målgrupp vi har – och samtidigt skapa nya produkter som är anpassade till nya målgrupper.

– Det måste vi göra nu, i god tid. Det gäller att satsa när man är på topp, inte när det svajar och går dåligt.

En nyhet är internetsidan miljonlotteriet.se som gör det möjligt för kunderna att sköta allt som har med registrering av vinster och vinstval att göra via internet.

– Det är en innovation som Miljonlotteriet är först i världen med för privatkunder, säger Ludvig Alholt. Den underlättar produktutvecklingen och är en viktig satsning för framtiden.

Spero Spel blir distributionsföretag

■ **KÖPFRI** Spero Spel blir ett renodlat distributionsbolag utan några egna lotter. Det beslutade styrelsen, med företrädare för ägarna IOGT-NTO och Socialdemokraterna, i slutet av april. Nu är också andra organisationer välkomna att distribuera sina lotter med hjälp av Spero.

Medan Miljonlotteriet slår ständigt nya rekord, har det gått sämre för Spero Spel. 2006 backade omsättningen med drygt 30 procent. Det beror dels på tuff konkurrens, dels på beslutet att det inte längre ska finnas några Sperolotter utan att de ska delas upp mellan ägarna.

– Det är ett politiskt beslut att skilja på de gemensamma produkterna, säger Ludvig Alholt, som var VD för Spero Spel innan han i fjol blev VD för IOGT-NTO Lotterier.

Spero Spel är ett dotterbolag till IOGT-NTO Lotterier och A-lotterierna, som ägs av socialdemokratiska partiet och SSU. Det bildades 2001 för att sälja butikslotter.

– Den marknad som Spero finns på är extremt konkurrensutsatt, säger Ludvig Alholt. Trycket är mycket starkare nu än 2001. Svenska Spel är mycket starka. Spero är en liten aktör som har arbetat hårt för att bli kostnadseffektivt.

Sedan IOGT-NTO beslutade att lotterna ska delas upp mellan ägarna har de fört diskussioner med andra organisationer, bland annat med Folkspel, om att utveckla Spero till ett rent distributionsbolag för organisationer som säljer skraplotter, och nu är det alltså klart att det blir så.

– Vi för diskussioner med flera organisationer, och jag tror att vi kommer att ha ytterligare aktörer inne under hösten, säger Ludvig Alholt. Det är en fördel gentemot ombuden att ha en samlad distribution och inte 20 olika. Det kapar kostnaderna.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Utländska konkurrenter kommer också förr eller senare in på den svenska marknaden.

– Det är en tuff bransch, och det händer mycket, säger Anders Sköld. Vi kan inte förbjuda eller stänga ute konkurrenterna. I stället måste vi förbättra oss så att våra kunder stannar och så att vi får in fler som också stannar.

Alla nya produkter och kampanjer testas in i minsta detalj innan de lanseras i stor skala.

– Vi är mycket för att mäta, analysera och testa, säger Anders Sköld. Vi förändrar ingenting utan att testa först. Så har det varit sedan Stig Kroons tid, och vi har fortsatt att förädla metoderna. Vi gör också mycket kundundersökningar.

Även de anställda får svara på frågor om hur de mår och hur de trivs.

– Det är viktigt underlag för oss. Om vi inte mår bra, mår inte kunderna bra.

I DEN HÄRDNANDE KONKURRENSEN blir också de etiska frågorna allt viktigare. INL har nyligen antagit en "uppförandekod" (code of conduct) med regler för allt från måttfull marknadsföring till hur det ser ut i de fabriker där lotterivinsterna tillverkas.

– Det är minst lika viktigt som ekonomi och kundservice, säger Ludvig Alholt. Vi ska vara säkra på att hanteringen går rätt till, att vi följer gällande normer. Det gäller såväl bemötande av kunder som inköp av varor, miljöpåverkan och risker för spelberoende.

– Vi kan överleva ett tapp på 3 000 kunder på grund av en misslyckad kampanj, men vi har svårare att klara en artikelserie

i en kvällstidning om att vi inte sköter oss som vi ska. Det kan skada oss enormt, både INL och IOGT-NTO.

De varor som köps in ska vara tillverkade enligt en ILO-konvention, som bland annat förbjuder barnarbete och ställer krav på arbetsmiljön.

– Vi har ingen egen import, men vi sätter press på leverantörerna, förklarar Ann Gustafson. Vi gör också egna besök hos tillverkarna för att se med egna ögon hur det ser ut.

En stor del av vinsterna i Miljonlotteriet kommer från Asien. Ann har varit i Kina många gånger.

– De fabriker jag besökt har varit rena och snygga, säger hon. När jag var där senast, var det ingen som bodde i fabriken, och de människor vi träffade verkade inte kuvade. Vi har sagt till om sådant som hörselskydd och handskar, ventilation, brandslangar och första hjälpen. Man får ta små steg.

– I spelverksamhet är det extra viktigt att följa både skrivna och oskrivna regler. Annars tappar man snabbt förtroende.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

FAKTA MILJONLOTTERIET

STARTADES 1964

OMSÄTTNING: 405 mkr (2006)

ANTAL anställda: Ca 50

ANTAL lottprenumeranter: 165 000 (februari 2007)

ÖVERSKOTT till ägarna: IOGT-NTO 56,4 mkr, UNF, Junis och NSF 55,1 mkr (2006)

FOTO: DIANA JOSEPH.

Fem distrikt blev tre i Västerbotten

VÄSTERBOTTEN En utredning om hur arbetet ska organiseras var den fråga som debatterades livligast på IOGT-NTOs distriktsårsmöte i Vännäs. Idag finns det fem kretsar, och resurserna ligger på distriktsnivå. Årsmötet beslutade att verka för en övergång till tre kretsar - Umeå, Skellefteå och Södra Lappland.

Deltagarna hann också med en utåtriktad kampanj i

samarbete med Blåbandsrörelsen. Temat "Fira nyktert" var också rubriken på ett uttalande från årsmötet. Ett annat handlade om att "alkoholpolitiken måste finslipas". Björn Hansson återvaldes till ordförande. Övriga i styrelsen är Ann-Cathrin Hansson, Torbjörn Jonsson, Eric Söderlund (kassör) och Kjell Thelin.

KENT HEDLUNDH

Nytt distrikt bildat i Norrbotten

NORRBOTTEN Nya IOGT-NTO Norrbotten som Accent skrev om i början på året bildades som planerat vid distriktsårsmötet i Boden. Samtidigt hölls också Junior- och UNF-distriktens sina årsmöten och läger för sina medlemmar.

Sigrid Söderholm, som lett den samverkansgrupp som tillsattes efter konkursen, valdes till ordförande i det nya distriktet.

I samband med årsmötena hölls ett torgmöte på gågatan i centrala Boden, där bland andra IOGT-NTO-förbundets representant Anders A Aronsson talade och flygblad delades ut på temat "Samhället sviker barnen till alkohol- och drogmissbrukare".

– Att bara Boden och Arvidsjaur har stödgrupper för barn till missbrukande föräldrar är dåligt, säger Sigrid Söderholm. Det borde alla kommuner satsa på tycker hon.

I den nya styrelsen ingår, förutom Sigrid Söderholm, Bror Persson, Luleå som är kassör, Cariina Sundström, Luleå, Anki Blomfeldt och Ahmad Cullsberg, båda från Jokkmokk, Roberth Wikström, Arjeplog och slutligen Peter Öhlund, Boden.

Nya i styrelsen i Västmanlands distrikt, f.v. Ewa Söderström, Gunvor Einarsson, Jens Hellberg, samt Mathias Jonsson, ny vice distriktsordförande.

FOTO: K ERIK KÄLLBERG

VÄXANDE STYRELSE

VÄSTMANLAND Verksamhetsberättelse och arbetsplan vittnade om att aktiviteten har ökat påtagligt i distriktet. Det intrycket förstärktes när Kerstin Modigh och Jens Hellberg berättade om den omfattande kamratstödsverksamheten i Västerås. Två motioner behandlades och sändes vidare till kongressen i sommar, en om att det inte ska få serveras lättöl vid IOGT-NTOs arrangemang, en om bestämmelser för substitutionsbehandling för narkomaner.

Distriktsstyrelsen utökades från sex till nio personer, och omvalde ordföranden Per-Erik Lundberg fick fyra nya ledamöter vid sin sida.

/EÅ

Ställer krav på kommunerna

VÄRMLAND Alkoholpolitiken stod i centrum vid Värmlands-distriktets årsmöte i Råda.

Distriktets ordförande Monica Ståhl inledde med att i sitt tal kräva att kommunerna inte ska vara så frikostiga med serveringstillstånd.

– Snart är det bara våra egna

lokaler och McDonald's som är alkoholfria, sa hon och uppmanade ombuden att ställa krav på sina kommunpolitiker.

Förbundsordförande Sven-Olov Carlsson, på besök "hemma i Värmland", tog i sitt tal bland annat upp de orimliga införselkvoterna och de otillräckliga insatserna mot rattfylleri och de sociala kostnaderna i alkoholens spår.

– Man måste minska alkoholskadorna genom att minska drickandet, förklarade han. Det är ingens ensak utan en samhällsfråga.

Monica Ståhl omvaldes tillsammans med större delen av distriktsstyrelsen. Ny ledamot blev Liv Hagberg, Karlstad.

Ann-Marie Engström ny ordförande

GOTLAND Ann-Marie Engström från Visby är Gotlands-distriktets nya ordförande. Hon efterträder Bengt Börjesson som avled under fjolåret. Vid årsmötet i Visby valdes också Helén Löfgren till sekreterare, Lasse Orava och Kim Bauer till ledamöter. Vice ordförande Jonny Karlsson, kassören Britt Ronsten och ledamoten Britt Lindvall har ett år kvar i styrelsen.

Förbundets representant Eva Blomqvist påminde i sitt

FÖRENINGSTIPSET KAMRATSTÖDET I ÖDESHÖG ERBJUDER "FIXAR-LEFFE"

FÖRENINGSTIPSET I många kommuner diskuteras möjligheten att anställa en "Fixar-Malte" som hjälper pensionärer med praktiska saker som de inte klarar själva.

IOGT-NTOs aktiva kamratstödsförening i Ödeshög tar saken i egna händer erbjuder

en egen "Fixar-Leffe".

– Ring så fixar vi! Ivar föreningen. Vi byter gardiner och glödlampor eller gör små reparationer. Den blygsamma avgiften på 30 kronor går till föreningen.

Accent har tidigare berättat om kamratstödsföreningen som driver second

hand-butik i Ödeshögs centrum och har bildat ett arbetskooperativ som bland annat jobbar med skogsrojning, snöskottning och gräsklippning.

Föreningens vårprogram är för övrigt en enda lång katalog över bra förenings-tips. Här varvas intressanta

föreläsningar om allt från tolvstegsprogrammet som behandlingsmetod till IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete med utflykter och studiebesök, bland annat i riksdagen och på behandlingshemmet Dagöholm.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

FÖRENINGSTIPSET

Hör av dig till Accent med ditt bästa föreningsstips på telefon 0733-72 62 50 eller e-post accent@iogt.se. Det bästa föreningsstipset belönas med en miljonlott.

Torsten Friberg, avgående förbundsledare för IOGT-NTO.

Prestigefyllt uppdrag för Torsten Friberg

FOLKBILDNINGSRÅDET IOGT-NTOs avgående förbundsledare har fått ett nytt stort uppdrag som ordförande för Folkbildningsrådet, en ideell förening som i ett avseende fungerar som en myndighet. Det är Folkbildningsrådet som fördelar statsbidraget på 2,6 miljarder kronor till folkbildningen – 1,3 miljarder till de nio studieförbunden och 1,3 miljarder till de 144 folkhögskolorna.

Andra uppgifter är bevakning och information i folkbildningspolitiska frågor, administration av folkbildningens datanät och internationella kontakter inom folkbildningsområdet.

– Det är ett spännande och roligt uppdrag, tycker Torsten Friberg.

EVA ÅHLSTRÖM

tal om att IOGT-NTO är den största nykterhetsrörelsen i Sverige och en kraft att räkna med i dagens samhälle.

– Vi kan påverka våra politiker och beslutsfattare i viktiga frågor kring alkohol, förklara de.

Vid årsmötet antogs en arbetsplan, som innehåller insatser inom förbundets verksamhetsområden och dessutom julmarknad, bussresa till Halland och deltagande i Världens Barn-kampanjen.

1 000 medlemmar ger råg i ryggen

SKÅNE Skånes IOGT-NTO-distrikt kan se tillbaka på ett framgångsrikt år. Distriktsordförande Ingrid Jägerhed var mycket glad när hon vid årsmötet kunde berätta att

Ingrid Jägerhed omvaldes till ordförande i Skånedistriktet.

värvningen lyckats bra och att distriktet nu åter har över 1 000 medlemmar. Medlemsvärkning blir en viktig uppgift även under det kommande året, tillsammans med insatser för att utveckla det alkoholpolitiska arbetet, det förebyggande arbetet och det sociala arbetet. Distriktet planerar bland annat att bearbeta kom-

muner och riksdagspolitiker med information och krav på åtgärder, starta flera nya kamratstödsgrupper och fortsätta förra årets storsatsning på föräldraföreläsningen "Spela tillsammans" och annat förebyggande arbete. Särskilda insatser planeras för i storstadsregionerna Malmö och Helsingborg.

Förbundets representant Sofia Modigh uppmanade deltagarna att rätta på ryggen.

– Det går inte dåligt för IOGT-NTO, trots alla "förståsigpåares" olycksprofetior, framhöll hon.

Ingrid Jägerhed omvaldes som ordförande och även i övrigt omvaldes den sittande styrelsen. Enda nytillskottet var Siv Börjesson, som har en gedigen bakgrund i rörelsen, främst i scoutverksamheten.

RÖRELSEN I MEDIA

Junisupprop får gehör i media

NORRBOTTENSKURIREN har, liksom ett 20-tal andra tidningar och radiostationer från norr till söder, uppmärksammat undersökningen från IOGT-NTOs Juniorförbund som visar län för län hur många kommuner som saknar stödgrupper för barn till missbrukande föräldrar. I Norrbotten kräver IOGT-NTO-rörelsen att alla länets kommuner ska göra som Arvidsjaur och Boden och inrätta sådana grupper.

Kritisk förbundsordförande

FOLKET intervjuar IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson som engagerat sig i en lokal fråga och uttalar sig mycket kritiskt mot att en bowlinghall i Eskilstuna får servera alkohol i direkt anslutning till banorna. "Det ger helt fel signaler", säger Sven-Olov Carlsson som annars syns oftare på tidningarnas debattsidor än på de lokala nyhetssidorna.

Gutar frågar gitar på Gotland

GOTLANDS ALLEHANDA har hela våren följt IOGT-NTOs populära frågesport "Gutar frågar gitar". Vid den avslutande finalen hade tidningen en reporter på plats för att följa den spännande kampen mellan de elva finalagen. Vann gjorde laget från Sanda Gröttingbo, men först efter tre utslagsfrågor. /EÅ

FÖRENINGSBILDEN SKICKA IN DIN BÄSTA FÖRENINGSBILD

GIF CENTRO i Göteborg, har spelat sin första match för säsongen, mot Miljonlotteriet BK. Medlemmar från UNF, IOGT-NTO och landslaget för hemlösa bildar GIF Centro. Före och efter matchen umgås, fikar och bastar man med andra glada i IOGT-NTOs friluftsstuga i Skatås. Matchen då? Miljonlotteriet BK vann med typ 6-1.

Bergh tar över efter Friberg

Stefan Bergh blir ny generalsekreterare för IOGT-NTO. Han efterträder Torsten Friberg, som går i pension. Stefan Bergh kommer närmast från Cancerfonden.

■ VARFÖR VILL DU BLI CHEF FÖR IOGT-NTO?

– Jag har länge verkat i den ideella sektorn, framför allt inom idrottsrörelsen, och genom idrotten har jag lärt känna IOGT-NTO. Jag var med i styrgruppen för Projekt Attityd och fick genom det ett gott intryck av organisationen. Jag har också samarbetat med Per-Åke Lundin från IOGT-NTO i styrgruppen för Ideell Arena. Jag sympatiserar med verksamheten, och efter att ha följt den på distans under rätt många år blev jag intresserad när tjänsten utlystes. Det är ett kvalificerat arbete i en riktig svensk folkrörelse.

■ BERÄTTA LITE OM DIN BAKGRUND!

– Jag är född och uppvuxen i Piteå men har nu bott mer än halva mitt liv i Uppsala och Stockholm. Min ideella bas har jag inom idrottsrörelsen, där jag har varit förtroendevald på alla nivåer ända sedan studenttiden i Uppsala. Jag har varit ordförande i Sveriges Akademiska Idrottsförbund och är för närvarande vice ordförande i det Internationella Studentidrottsförbundet. Sedan har jag också varit anställd på Riksidrottsförbundet i åtta år. Innan dess var jag enhetschef för institutionen för lärarutbildning vid Uppsala universitet. Och för ganska precis nio månader sedan kom jag till Cancerfonden som biträdande generalsekreterare.

Stefan Bergh är ny generalsekreterare för IOGT-NTO. Han efterträder Torsten Friberg.

FOTO: CANCERFONDEN

»Jag är en tydlig person och en tydlig ledare. Jag är bra på att göra medarbetarna delaktiga och ge dem ansvar.«

■ VAD SÄGER DE PÅ CANCERFONDEN NÄR DU SLUTAR SÅ SNART?

– Det blev en del besvikna miner när jag samlade medarbetarna och berättade att jag går till ett annat arbete. Trots att jag inte har varit där så länge har jag kommit väl in i jobbet och lärt känna människorna. Så det är klart att de är besvikna. Men det var också många som gratulerade mig. De förstår att jag vill gå vidare till en än mer kvalificerad uppgift.

■ VAD GÖR DIG TILL EN BRA CHEF?

– Jag är en tydlig person och en tydlig ledare. Jag är bra på att göra medarbetarna delaktiga och ge dem ansvar. Jag har mycket energi som person, det vågar jag säga. Och jag tror att jag kan ge andra personer energi också.

■ NÄR BÖRJAR DU?

– Snart! Formellt blir jag chef dagen efter kongressen i juli. Men senast i slutet av maj ska jag vara på plats för att börja lära känna verksamheten och medarbetarna. De närmaste veckorna ska jag försöka avsluta mitt nuvarande arbete på ett snyggt sätt.

■ HUR KÄNNS DET NU DÅ?

– Bara bra! Jag ser fram emot att få lära känna medarbetare och förtroendevalda, prata med dem och få en bild av läget och hur de ser på framtiden på kort och lite längre sikt. Och jag ser fram emot att få vara med och leda den fortsatta utvecklingen av IOGT-NTOs verksamhet.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

FAKTA STEFAN BERGH

ÅLDER: 44 år

BOR: I Stockholm och Uppsala

FAMILJ: Fru, två barn i Uppsala från ett tidigare förhållande

BAKGRUND: Ideellt engagemang i idrottsrörelsen, idrottspolitisk chef på Riksidrottsförbundet, biträdande generalsekreterare för Cancerfonden

AKTUELL som ny generalsekreterare för IOGT-NTO

PERSONNYTT

Ny rektor för NBV

SOFIA MODIGH blir ny rektor för studieförbundet NBV. Nuvarande administrativa rektorn Jonatan Hjort slutar för att bli VD för ett tidningsföretag. Politiske

rektorn Anders Castberger är kvar, och modellen med delat ledarskap fortsätter. Sofia Modigh har sedan 2002 varit NBVs förbundsordförande. Nu lämnar hon förbundsstyrelsen. Sofia Modigh lämnar också

sin anställning som ansvarig för IOGT-NTOs alkohol- och narkotikapolitiska arbete. Vem som ska efterträda henne där är ännu inte klart.

Från UNF till politiken

DAVID PERSSON lämnar sin tjänst som drogpolitisk sekreterare hos UNF för att bli politisk sekreterare i centerns riksdagsgrupp. Där efterträder han Kenneth Hultgren, också känd från UNF och IOGT-NTO, som utsetts till politisk sekreterare hos infrastrukturministern Åsa Torstensson.

ABF-stipendium till Holger Lewin

HOLGER LEWIN har fått ett stipendium av ABF för sitt författarskap. Holger Lewin är 82 år och aktiv medlem i IOGT-NTO sedan många år. Hans 37:e – och enligt egen utsaga sista – bok Visor i vinden gavs ut i höstas.

Stipendium för ungdomsarbete

ERIK SJÖDIN har fått druidlogen Argos ungdomsledarstipendium för sitt arbete med ungdomar i Ånge. Erik Sjödin är aktiv inom

IOGT-NTO i Ånge. Druiderna är en politiskt och religiöst obunden orden som arbetar för broderlighet och hjälpsamhet på etiska grunder.

Hederspris för medmänsklighet

BENGT ISAKSSON har fått ett hederspris för medmänsklighet av föreningen Ostkakans vänner. Bengt Isaksson är ordförande för IOGT-NTO i Vetlanda och känd i för sitt aldrig sinande engagemang. Hederspriset mottogs på landshövdingens residens i Växjö.

Kom och var med på sommarläger!

Garanterad sommarkänsla oavsett väder!

Kom som deltagare (olika läger för 8-16 år)

Kom på ledarutbildning (från 17 år)

Arbeta som ledare (från 18 år)

Kurs- och lägergården Sparreviken ligger strax utanför Ljungskile i Bohuslän. Gården har 100 bäddar, segelbåtar, kanoter, kajaker, flera vackra lägerplatser, badstränder, fasta vindskydd mm.

Vi erbjuder sommarläger, lägerskolor och arrangerar även personalutbildningar. Vi erbjuder också

uthyrning av stugor, lägerplatser och olika sorters friluftsmaterial.

Vi på Sparreviken, som är en del av KFUK-KFUM, vill vara normsättare och förmedlare av positiva värderingar. Därför erbjuder vi en miljö fri från alkohol och droger och uppmuntrar till konfliktlösning utan våld.

För mer info titta in på vår hemsida www.sparreviken.se eller ring 0522-29196.

Med anledning av visad omtanke och minnesgåvor vid

Erik Sjöqvists

bortgång vill vi framföra vårt varmaste tack.

Inga och Marit

IOGT-NTO växer – läsekretsen växer...

Annonsera i Accent

– det naturliga sättet att nå engagerade läsare.

Annonsförmedlingen sköts av Janne Moréus, medlem i snart ett halvsekel.

REKLAMBYRÅN I KÖPING

Glasgatan 21,
731 30 Köping

Tel. 0221-213 40
070-346 346 2

janne@info reklam.nu
www.info reklam.nu

Trimma din ekonomi!

Låna till
6,10% ränta*!
Ring 0200-
87 50 30
Idag!

Besök www.salusansvar.se/iogtnto
eller ring 0200-87 50 30. Idag!

Effektiv ränta vid lån av 100 000 kr under 5 år med rak amortering är 6,90%. (070419).
I samarbete med Bank2 Bankaktiebolag

I samarbete med SalusAnsvar

Frukostklubb öppen för alla

MÅNADENS VERKSAMHETSIDÉ

Inte så många föreningar kan stoltsera med ett eget café och fritidsgård som Café Skogen i Örebro, men månadens verksamhetsidé kan säkert genomföras i vilken föreningslokal som helst.

Café Skogen ägs och drivs av 10 Nytt och Nöje, 1f 3 Örebro, 1f Gänget och Örebro NSF-scoutkår. De arrangerar under ett antal lördagar Frukostklubben, en aktivitet som vänder sig både till medlemmar och andra boende i närområdet. Man börjar med frukostbuffé klockan nio, och fortsätter sedan med en lätt promenad eller skogsvandring. Därefter

återvänder man till Café Skogen för ett kulturinslag och avslutar med kaffe vid tolvtiden. Många väljer att stanna kvar under eftermiddagen för att spela spel och andra aktiviteter.

Att erbjuda frukostbuffé till självkostnadspris är säkert uppskattat av många människor, och verkligen en bra idé att ta efter. Mysigt att börja helgen tillsammans, och för dem som är ensamma kan det vara enda kontakten med andra under helgen. Nu planerar man att utöka verksamheten med en förmiddag och en eftermiddag i veckan för dagliga på vardagar.

Har din förening också en bra verksamhet? Verksamheten ska gärna vara utåtriktad och agera snabbt där det behövs. Observera att det ska vara verksamhet som ni bedriver eller har genomfört. Månadens verksamhetsidé belönas med 10 000 kr. Skicka in ert förslag med motivering. Eftersom en verksamhetsidé väljs ut varje månad kan förslagen skickas in löpande under året.

IOGT-NTO
Att. Kerstin Kokk
Box 12825
112 97 Stockholm
e-post: kerstin.kokk@iogt.se

Bidrag till föreningslokaler

EKONOMI Riksstyrelsen inbjuder för sjätte året IOGT-NTO-rörelsens föreningslokaler att söka bidrag för i första hand upprustning, underhåll och kompletterande utrustning.

Bidragen kan vara i storleksordningen 10 000–20 000 kronor och kan exempelvis sökas för kom-

pletteringar av kök, nytt golv, projektor, stolar, takpannor och jordvärme. Listan kan göras längre.

Fastigheten ska vara ägd av en förening eller byggnadsförening inom IOGT-NTO-rörelsen.

Välkommen med ansökan som ska vara IOGT-NTO tillhanda senast 28 september 2007. Ange i

ansökan sökandes adress, telefonnummer och föreningens konto.

Ansökan skickas till: IOGT-NTO, Elisabeth Larsson, Box 12825, 112 97 Stockholm.

Frågor besvaras av förbundsdirektör Torsten Friberg eller ekonomichef Tore Andersson, båda på telefon 08-672 60 00.

Kurs för ombud på kongressen

UTBILDNING Speciellt för de ombud som är på sin första kongress erbjuder förbundet en liten ombudskurs för att "komma in i matchen".

Tiden för denna är onsdagen den 4/7 klockan 10.00–14.00, med avbrott för lunch mellan 12.00 och 13.00.

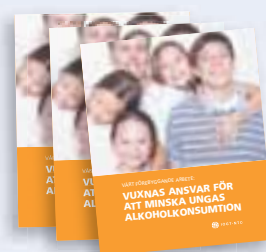
Kursledare är IOGT-NTO:s vice förbundsordförande Anna Carlstedt.

Inbjudan skickas direkt till berörda.

Blogg om kongressen

WEBBTIPS Nyfiken på hur det går med kongressförberedelserna i Uppsala och vad som egentligen kommer att hända på kongressen?

Följ kongresskatten Pelles arbete med att förbereda kongressen på kongressbloggen: kongress2007.blogg.se.

Vuxnas ansvar

NYTT MATERIAL Vuxnas ansvar för att minska ungas alkoholkonsumtion är ett nytt material från IOGT-NTO. Det är en tolvsidig broschyr som presenterar vår förebyggande modell för att påverka ungas alkoholvanor.

Materialet kan gratis beställas på www.iogt.se/butiken eller på telefon 08-672 60 05.

Lyssna och lär på kongressen

SEMINARIER För dig som åker på kongressen och inte är ombud finns chansen att gå på många intressanta seminarier. Det blir ett varierat utbud som speglar olika delar av rörelsens arbete. Vad sägs om alkoholpolitik, jämställdhetsfrågor, förebyggande arbete, internationella frågor, socialt arbete eller fastighetsfrågor? Några av de

mer kända föreläsarna är författaren Katerina Janouch och EU-parlamentarikern Anna Hedh.

Det blir både korta och längre seminarier. Ta del av ett urval av seminarieprogrammet nedan. Listan kommer att fyllas på ju närmare vi kommer kongressen. Gå in på iogt.se/kongress2007 och läs mer.

Ett urval ur seminarielistan:

Att vara anhängig

Att leva ihop med missbruk är inget lätt liv. Medverkar gör Katerina Janouch, författare till boken Anhängig och flitig debattör.

Schyssta bönder!

Varför ska vi dricka rättvisemärkt kaffe? Svenska Kyrkan berättar om hur de arbetat med Rättvis Handel - och varför vi borde göra detsamma. Vi bjuder på rättvisemärkt fika under tiden.

Lotteriutvecklingen och vårt spelansvar

IOGT-NTO driver Sveriges mest framgångsrika prenumerationslotteri. Vad ligger bakom framgången? Och hur kombineras det med att vara ledande när det gäller spelansvar?

Praktiskt jämställdhetsarbete i organisationer

Hur jobbar man praktiskt med jämställdhetsarbete i organisationen? Påverkar härskartekniker vårt arbete, utan att vi är medvetna om det?

Välkommen till

IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Uppsala

4-8 juli 2007

IOGT-NTO-RÖRELSEN

Läs mer på iogt.se/kongress

KALENDARIUM 2007

MAJ

- 14-17 Folknykterhetens vecka
- 17-20 Medverkan med monter på Miljöpartiets kongress, Norrköping
- 25-27 Utbildning i Huskuren, helg 2 norra regionen, Söderhamn

JUNI

- 1-3 Utskottshelg inför kongressen
- 13 Midsommarmingel, Bryssel

JULI

- 3 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 4-8 IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Uppsala: www.iogt.se/kongress2007
- 8-14 Medverkan under Almedalsveckan, Visby

AUGUSTI

- 30-2/9 Medverkan med monter på Centerpartiets riksstämma, Kalmar

SEPTEMBER

- 21-22 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 29-30 Metodutbildning för genomförare, förebyggande arbete, Tollare

OKTOBER

- 5-7 NordAN-konferens, Reykjavik
- 7 Fullt Hus i nykterhetsrörelsens lokaler, Våra Gårar
- 13-14 Kurs för valberedare, Tollare
- 26-28 Riksträff för förebyggargrupper, Tollare

NOVEMBER

- 1 Ljusmanifestation för narkotikans offer
- 9-11 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 13-15 IOGT-NTO medverkar vid Förebygg.nu-mässan, Göteborg
- 15 Pumpen-tävling i hela landet

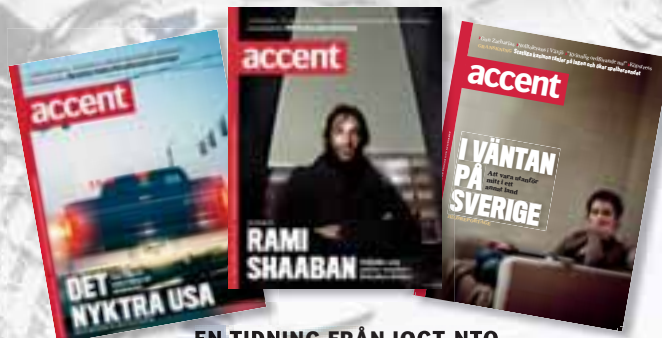
DECEMBER

- 7-9 Förebygggarutbildning, teorikurs, Tollare

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendarium kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

För senaste nytt, besök **iogt.se**

accent

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO

FULL, NYKTRARE, ACCENT

PRENUMERERA PÅ **SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET** FÖR 200KR/ÅR

KONTAKTA OSS PÅ tel: 08-672 60 50 e-post: accent@iogt.se

Trimma din ekonomi!

Spara till
3,35% ränta*!
Ring 0200-
87 50 30
Idag!

Besök www.salusansvar.se/iogtnto
eller ring 0200-87 50 30. Idag!

I samarbete med Bank2 Bankaktiebolag. Aktuell ränta 070419. Minst 10 000 kr.

I samarbete med SalusAnsvar

Tjejer lockas börja snusa

GRANSKNING På tio år har antalet kvinnliga snusarna tredubblats. Små portionssnusar, lila doser och olika smaker speglar tobaksbolagens ökade satsning på den nya målgruppen – tjejer. Snus är beroendeframkallande och kan öka risken för cancer, men tobaksbolagen menar att det är individens ansvar.

GODA LIVET

Trädgårdsterapi mot missbruk

GODA LIVET Att påta i jorden och vistas i en trädgård kan vara mirakelmedicinen för människor med olika typer av missbruk eller utbrändhet. Trädgårdsterapi hjälpte Eva-Lott Lyrstrand som tillfrisknat från ett långvarigt alkoholmissbruk efter att ha genomgått trädgårdsterapi på Iris behandlingscenter i Jönköping.

I FOKUS

Mentor förmedlar förebilder till unga

I FOKUS Mentor är en ideell förening som förmedlar mentorer till barn i klass 8. Tanken är att yrkesverksamma vuxna förebilder ska vara ett stöd för barnen – och förhoppningsvis förhindra att de börjar dricka eller röka.

I RÖRELSE

Klart för drabbning vid kongressen

KONGRESS 2007 Förberedelserna pågår för fullt inför IOGT-NTO-kongressen i sommar. Accent har kollat läget och pratat med nya ombud, kongressrävar och arrangörer om vad som väntar. Vi tipsar också om saker att göra i Uppsala utanför kongresslokalerna.

Torsten Friberg slutar efter 26 år

SLUTAR Kongressen i Uppsala är förbundsdirektör Torsten Fribergs fjortonde – och den sista som han har ansvar för. I sommar går han i pension efter 26 år i ledningen för IOGT-NTO. Han har mycket att berätta om alla sina år – och lite om vad han tänker göra i framtiden.

TIPS FÖR DIG SOM LÄSER TIDNINGEN BAKIFRÅN

Trafficking i vardagen

20 **REPORTAGE** I vanliga bostadsområden bland lekande barn, tv-tittande och vardagsliv pågår sexhandeln. Fotograf Moa Karlbergs husbilder blottar handeln med flickor från främst öst.

Information mot bättre vetande

6 **DEBATT** Att informera bort alkoholproblemen fungerar inte visar forskningen. Ändå envisas man med att försöka.

Goda alkoholfria drycker till sommarens fester

30 **ALKOHOLFRI** Vårens fester står för dörren. Som nykterist är det här med dryck ofta ett knepigt kapitel. DNs vinexpert Bengt-Göran Kronstam har provsmakat Systembolagets alkoholfria.

Alkoholindustrin in i klassrummen

8 **GRANSKNING** Över hälften av landets högsta- och gymnasieskolor har beställt "Prata om alkohol", ett undervisningsmaterial som tagits fram av alkoholindustrin för att ändra attityder.

John Bird vill väcka hemlösas potential

34 **TIDNING** John Bird startade världens största gatutidning, The Big Issue i England. Han vill se de hemlösas potential.

Anna Carlstedt

26 **INTERVJU** Anna Carlstedt är vice förbundsordförande i IOGT-NTO, doktor i fransk renässanslitteratur och curlingförälder med socialt patos. Mammans alkoholism är hennes största drivkraft att hjälpa andra.

Pratglad polis blev stå-uppare

Spanaren Hasse Brontén tröttnade på polisjobbet. En misslyckad Säpointervju blev räddningen. Han sadlade om – till stå-upp komiker!

■ **STÅ-UPP** – Efter många år som narkotikaspanare i rejvkommissionen på 1990-talet, hamnade jag hos Nackapolisen och plötsligt tyckte jag inte att polisyrket var så kul längre. Jag var van vid ett snabbt tempo och att få använda min förmåga att "ta" människor. Så jag funderade på att söka mig till Säpo, som livvakt. Jag blev inte antagen, men fick rådet att utveckla min verbalitet. Det väckte en tanke, säger Hasse, som i sin ungdom drömde om att bli skådespelare. Han sökte envist till Säpo en gång till. Och då kom han in.

– Jag blev spanare på brott mot rikets säkerhet, terror, kontraspionage och sånt. Men det var en riktig öken. Man satt ofta hela dagarna i en bil och spanade, urtråkigt. Så av en slump, för tre år sedan, fick jag syn på en annons om en stå-upp kurs på Dramatiska Institutet, med Adde Malmberg och Lasse Karlsson som lärare, och sökte.

TILL HANS FÖRVÄNING KOM han in och blev helt biten.

– Det var en enorm kick att få lite skratt på de grejer jag hade skrivit, säger han glatt och berättar att han i början knackade dörr hos olika stå-uppklubbar för att möjligen få några minuter på scen.

Snart började han få betalt. Parallellt

Hasse Brontén bytte yrke från narkotikapolis och Säpospanare till stå-upp komiker.

»Jag blev spanare på brott mot rikets säkerhet, terror, kontraspionage och sånt. Men det var en riktig öken.«

jobbade han som lärare på Polishögskolan, eftersom det inte fungerade att vara hemlig spanare på dagen och på kvällen stå och skämta om att man är polis.

Efter ytterligare en tid vågade han ta tjänstledigt. En ordentlig skjuts framåt fick han när han kom trea i en stå-upp tävling i Florida och dessutom belönades med titeln "Årets nykomling" på ståuppgalan 2005.

– Det var jättenervöst att ta steget ut i det okända. Hur skulle det gå? Jag var ju van vid att ha en fast lön och nu skulle jag plötsligt klara mig själv. Men det har gått bra!

I dag uppträder han på bland annat Norra Brunn och på företagsfester. Han beskriver sig som ganska "vanlig" i sitt komiska uttryck – och han kör sällan under-bältet-humor.

– Såklart blir det en hel del skämt från mina femton år som polis, det är ju många som känner igen sig i situationer när poliser dyker upp. De flesta känner sig lite skyldiga per automatik och ingen vågar köra om en polisbil, trots att man inte har gjort något fel. Men jag skämtar också om vardagliga iakttagelser och om livet som singel, säger han.

TROTS ATT POLISYRKET OCH stå-uppandet på ytan kan te sig helt olika, tycker han att det finns vissa likheter. Åtminstone för hans personliga del.

– Som stå-uppare är mitt människointresse en förutsättning för att hitta idéer. Som narkotikaspanare hade jag ovanligt lätt att få kontakt med folk.

Så hur känns det att stå på scen och inte veta om folk kommer att skratta?

– Ungefär som att gå ut i underkläder.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitewsky@iogt.se

FAKTA HASSE BRONTÉN

ÅLDER: 40

FAMILJ: 15-åriga dottern Olivia

BOR: hus i Nacka, utanför Stockholm

YRKE: Stå-uppkomiker, redaktör på TV3s "Extra, Extra" och före detta polis.

GODA NYHETER

Rättvis glass

GLASS Nu finns äntligen rättvisemärkt glass att laska sig med i sommarvärmen!

Ben&Jerry lanserar två sma-

ker, "Vanilla" och "Vanilla Toffee Crunch". Vaniljen i glassen kommer från fyra olika kooperativ i Indien, där odlarna får ett skäligt pris för sina produkter samt en social premie att använda till bland annat skolmåltider och en mödravårdscentral.

Mjukstart i livet

BARN Sverige är bäst i världen på amning, då 72 procent ammar sitt barn då barnet är sex månader. Mest ammar högt utbildade med hög inkomst, visar en studie från Uppsala Universitet.

Hörru du, chefen! IKEA

RELATIONER Sverige är det mest informella landet i världen, enligt en brittisk undersökning, där man har tittat på hur folk titulerar varandra på jobbet. IKEA och

HM pekas ut som de mest informella arbetsplatserna, där man säger du till varandra.

Friskare luft inne

RÖKNING Allt färre svenska kvinnor röker. 1968 rökte hälften av alla 38-åringar. I dag är siffran 11 procent.